

Pomorskie
Trasy
Rowerowe

Pomorskie EuroVelo 10/13

PRZEWODNIK ROWEROWY

www.pomorskie.travel/eurovelo/

Więcej na temat EuroVelo w Polsce znajdziesz
www.en.eurovelo.com/poland

oraz
<https://pomorskie.travel/eurovelo/>

PRZEWODNIK ROWEROWY

EuroVelo 10/13

Gdańsk 2022

SPIS TREŚCI

Mapa poglądowa	3-7	Trasa łącznikowa (R10): Karwieńskie Błota – Władysławowo – Jastarnia – Hel	44
Legenda	6,8	Etap 4: Karwieńskie Błota – Puck – Gdynia	54
EuroVelo w Europie, Polsce i województwie pomorskim	9	Etap 5: Gdynia – Sopot – Gdańsk – Jantar	64
EuroVelo 10/13	9	Trasa łącznikowa (R9/R10): Przejazdowo – Pruszcz Gdański	78
O przewodniku	11	Etap 6: Jantar – Nowy Dwór Gdański – Elbląg	80
Etap 1: Darłowo – Zaleskie – Ustka – Rowy	12	Trasa łącznikowa (R10): Jantar – Krynica Morska – Piaski	88
Trasa łącznikowa (R10): Ustka – Słupsk	20		
Etap 2: Rowy – Smołdzino – Główny – Łeba	24		
Etap 3: Łeba – Białogóra – Karwieńskie Błota	34		

Więcej rowerowych i turystycznych inspiracji
znajdziesz na portalu: Pomorskie.travel

Opracowanie map: Zespół Compass

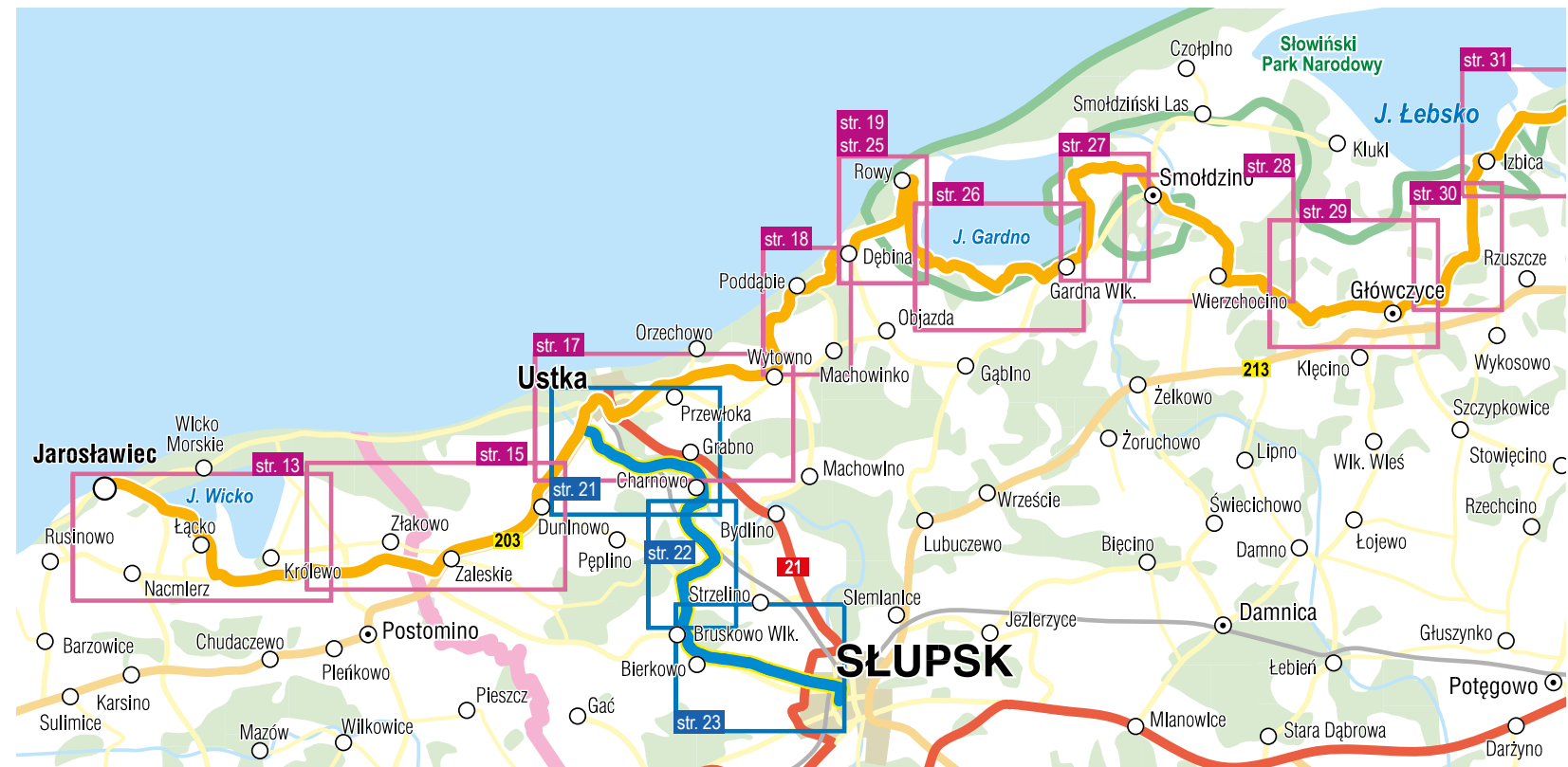
Opracowanie graficzne i skład: Joanna Olender

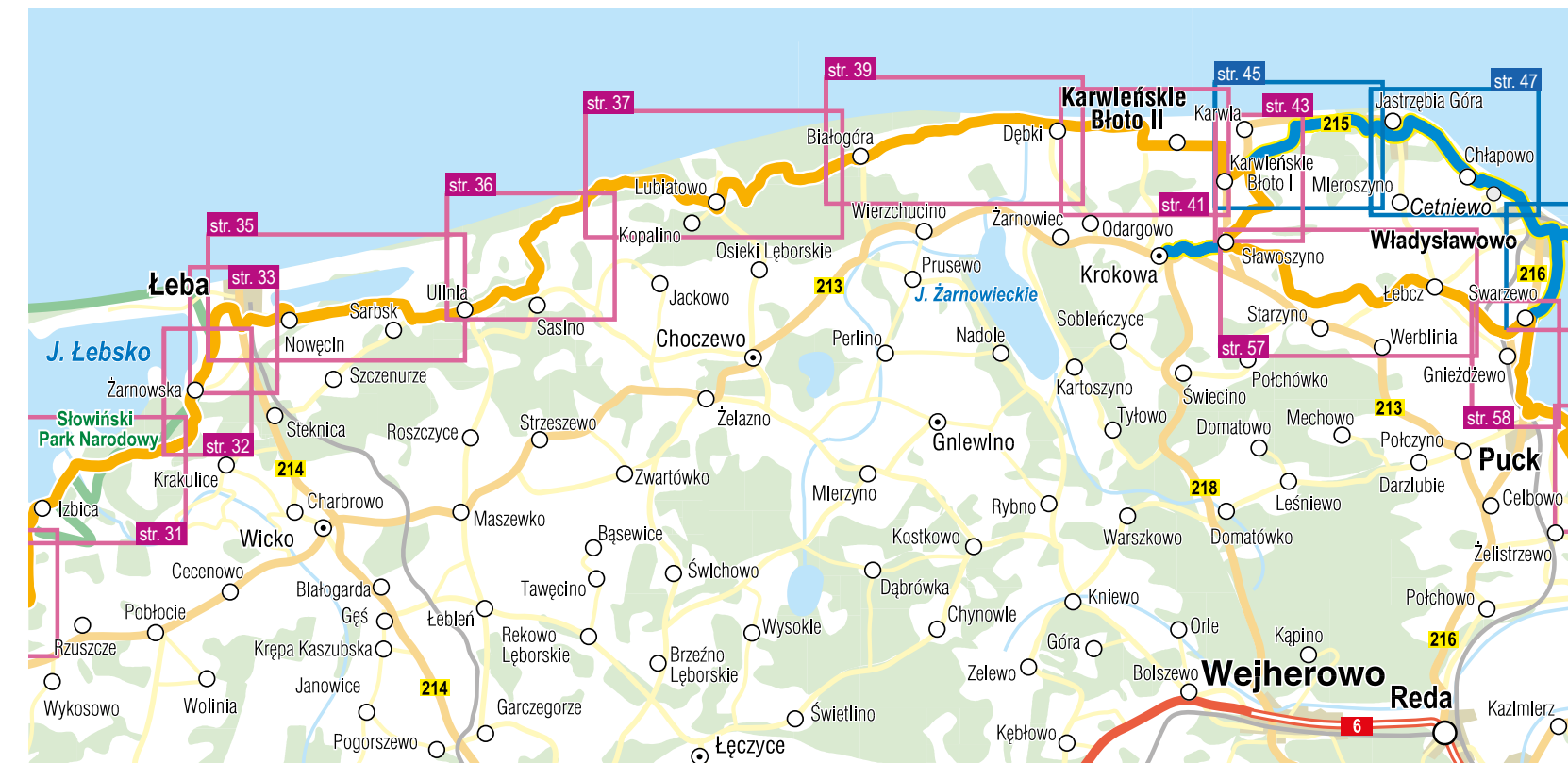
Zdjęcia: Pomorskie Trasy Rowerowe

Wydawca: Urząd Miejski w Gdańsku
ul. Nowe Ogrody 8/12, 80-803 Gdańsk
www.gdansk.pl

Realizacja: Wydawnictwo Compass
ul. Podchorążych 3, 30-084 Kraków
tel. 12 626 14 36
www.compass.krakow.pl

Wydanie I, 2022
ISBN: 978-83-8184-???-?

Gdzieś nad Bałtykiem ...

Legenda

legenda szczegółowa

skala - scale 1:50 000

poziomice - contour line

drogi publiczne (przebieg na ruchu ogólnym)

droga asfaltowa główna, droga asfaltowa autobusowy / main asphalt road, asphalt road

drogi szutrowe i pozostałe

droga utwardzona (szutrowa), gruntowa damaged asphalt road, gravel road, unsurfaced road

inna droga, przecinka leśna other road, narrow ride

drogi dla rowerów / drogi pieszo-rowerowe

deptak / ścieżka rowerowa bicycle path

szlaki rowerowe / bicycle tracks

miejsce postojowe bike stand place

trasa EuroVelo 10/13 EuroVelo 10/13 Bike Route

trasa R10 (trasa łącznikowa) R10 Bike Route (branch of the cycle route)

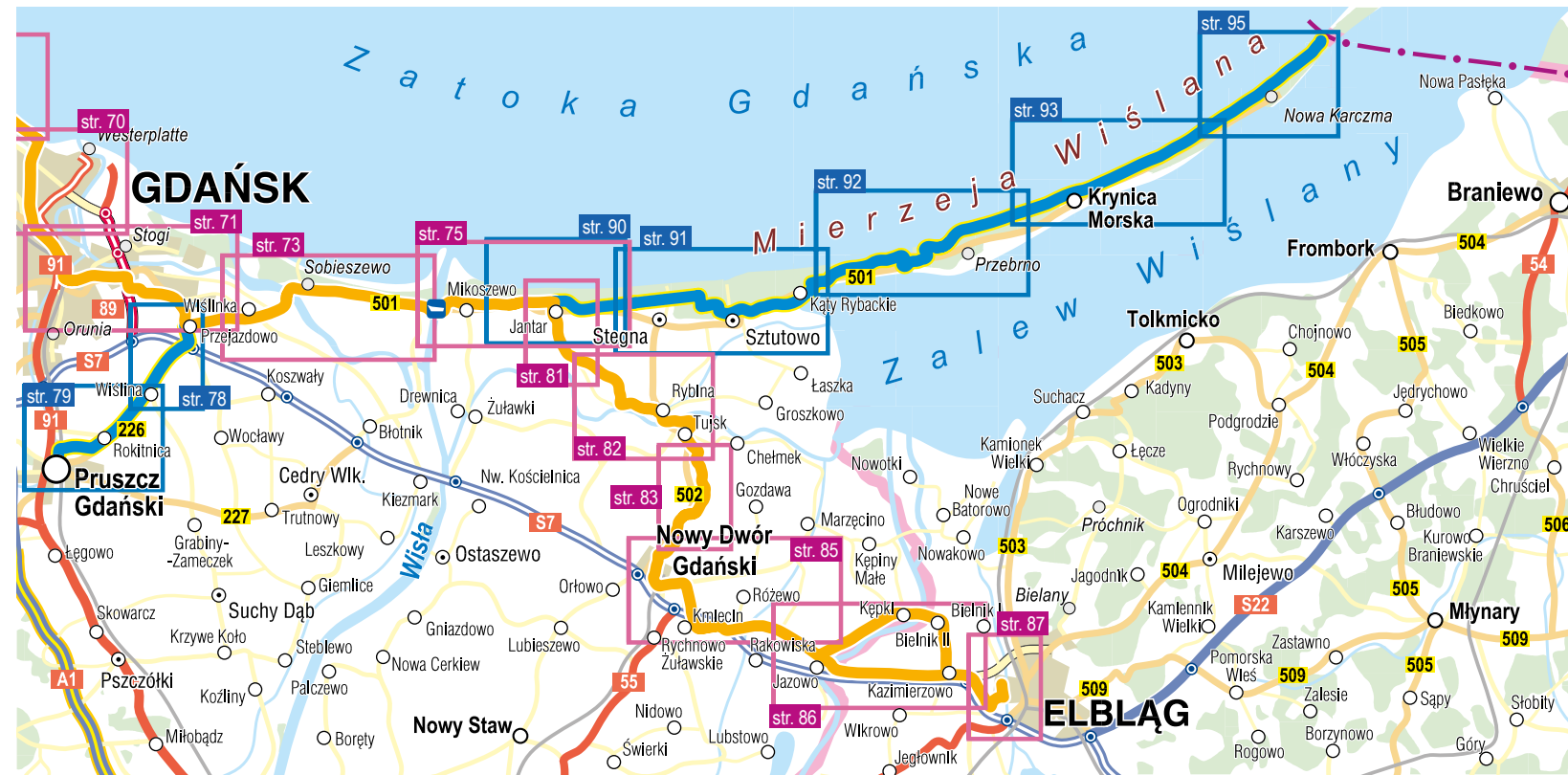
trasa EuroVelo 9 / Wiślana Trasa Rowerowa EuroVelo 9 Bike Route / Vistula River Bike Route

R9 (trasa łącznikowa) R9 Bike Route (branch of the cycle route)

odległości w kilometrach distance in kilometres

trasa w budowie bike route under construction

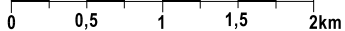
stromy podjazd steep uphill

Legenda

Legend skala - scale 1:50 000

poziomice - contour line

mapa opracowana w układzie współrzędnych PL-1992
ustawienie odbiornika GPS: WGS-84

teren: zabudowany, przemysłowy, centrum handlowe
built-up area, industrial area, mall

las, sad (ogródki działkowe), zarośla
forest, orchard, area with scattered trees

park, obszar płaszczysty
park, sandy soil

cmentarz, cmentarz wojenny, miejsce pamięci narodowej
cemetery, war cemetery, national memorial sites

cmentarz zniszczony, cmentarz żydowski
cemetery destroyed, Jewish cemetery

droga: ekspersowa, krajowa, wojewódzka
main road, province road

kładka, most
footbridge, bridge

tory kolejowe, stacja kolejowa: czynna, nieczynna
railway, railway station: open, closed

dworzec autobusowy, nieczynne tory kolejowe, tunel,
bus station, inactive railway, tunnel

wieża widokowa, platforma widokowa, turbina wiatrowa
watchtower, wind turbine

latarnia morska, budynek użyteczności publicznej, dom
lighthouse, public building, house

kaplica, kaplica zabytkowa, kapliczka, kapliczka
zabytkowa, chapel, historic chapel, little chapel

kościół, kościół zabytkowy, kościół zabytkowy drewniany
church, historic church, wooden historic church, figures

hotel, inny obiekt noclegowy, ośrodek wypoczynkowy,
agroturystyka / hotel, other accommodation,
the holiday centre, agritourism

wiata turystyczna, miejsce odpoczynku
tourist hut, place of rest

pole namiotowe, kemping
camp site, camping

stacja benzynowa, stadion, boisko
filling station, stadium, sports field

parking, parking leśny, ośrodek jeździecki, leśniczówka
car park, forest car park, horse-riding centre,
forester's house

park zabytkowy, pomnik przyrody
historic park, natural monument

pałac, dwór, chata, inny zabytek
palace, manor, hut, other monument

zamek, baszta, grodzisko, zabytkowy rynek
castle, old rampart, historic market square

ruina: zamku, dworu, innego zabytku
ruin of: castle, manor, other monument

schron, zabytek techniki, pomnik
bunker, monument of engineering, monument

skansen, muzeum, izba regionalna,
punkt widokowy / open-air museum, museum,
regional museum, view point

głaz narzutowy, młyn wodny, elektrownia wodna
erratic boulders, water mill, hydropower plant

wieża wodna, wiatrak
water tower, historic windmill

kurhan, plaża
tumulus, beach

restauracja, bar, informacja turystyczna
restaurant, bar, tourist information

rezerwat przyrody
nature reserve

poziomice, skarpa, szczyt
contour lines, scarpe, peak

zapora wodna, jezioro, bagna, źródło
dam, lake, swamp, source

rzeka, potok, strumień/rów, śluza
river, small river, stream/ditch, lock

prom, rejsy statkiem
ferry, boat trips

szlaki turystyczne piesze PTTK
tourist trails PTTK

EuroVelo w Europie, Polsce i w województwie pomorskim

EuroVelo to sieć 17 długodystansowych tras rowerowych obejmujących swoim zasięgiem większość europejskich krajów. Inicjatorem i opiekunem projektu jest Europejska Federacja Cyklistów (ang. ECF) z siedzibą w Brukseli. Zespół ECF wspólnie z krajowymi koordynatorami pracuje nad budową wysokiej jakości tras, a także kreuje działania promocyjne związane z mobilnością i turystyką rowerową. Rowerową. Docelowo długość wszystkich wyznaczonych i oznakowanych tras w Europie ma wynosić ok. 90 000 km. Szlaki posiadają dedykowane oznakowanie. Numer trasy jest obramowany w unijne gwiazdki, zaś całość znajduje się na granatowym tle. W planach jest przygotowanie i budowa kolejnych szlaków. Kandydatem do włączenia w sieć EuroVelo jest chociażby trasa nr 20, która jest obecnie w fazie projektowania w trzech województwach Polski północnej. Więcej na temat EuroVelo i ECF znajdziesz www.en.eurovelo.com/about-us oraz www.en.eurovelo.com

Przez Polskę przebiega aż 6 tras EuroVelo: EV 2 (Szlak Stolic), EV 4 (Szlak Europy Środkowej), EV 9 (Bałtyk – Adriatyk), EV 10 (Bałtycki Szlak Rowerowy), EV 11 (Szlak Europy Wschodniej) oraz EV 13 (Szlak Żelaznej Kurtyny). Trasy nr 10 i 13 pokrywają się swym przebiegiem i często są określane jako jeden szlak. Zgodnie z polskimi przepisami oznakowanie europejskie tras EuroVelo wpisane jest w pomarańczowy kwadrat z symbolem roweru. Więcej na temat EuroVelo w Polsce znajdziesz www.en.eurovelo.com/poland

Województwo pomorskie gości na swoim terenie 3 szlaki EuroVelo: EV 9 oraz EV 10/13. Koordynacją budowy tras zajmuje się Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, zaś realizacją samorządy lokalne (miasta, gminy wiejskie, powiaty) oraz niektóre nadleśnictwa. Projekt Pomorskie Trasy Rowerowe o znaczeniu międzynarodowym R10 i Wiślana Trasa Rowerowa (R9) skupia ponad 40 partnerów, którzy korzystając ze środków unijnych wykonują wysokiej jakości infrastrukturę rowerową.

Czas w drogę

EuroVelo 10/13

Tematami przewodnimi tras EV 10 i EV 13 są Morze Bałtyckie oraz granica państw dawnego bloku wschodniego. Atrakcyjność turystyczna opiera się tu zatem na pomorskim dziedzictwie kulturowym związanym z morzem, różnorodnością etniczną regionu oraz unikalnymi walorami krajoznawczymi i przyrodniczymi. Natomiast historia komunizmu i jego upadku w Europie wschodniej jest pieczołowicie kulturowana przez Europejskie Centrum Solidarności w Gdańsku, co nadaje szczególnego znaczenia Trasie Żelaznej Kurtyny. Połączenie

tych dwóch tematów w jeden międzynarodowy szlak rowerowy sprawia, że mamy do czynienia z fenomenem turystycznym na skalę Europejską.

EuroVelo 10/13 w województwie pomorskim przebiega przez kilka regionów etnograficznych i geograficznych o bardzo różnorodnej historii, kulturze, ukształtowaniu terenu i bogactwie przyrodniczym. Praktycznie cały przebieg do Gdyni to region Kaszub, zaś Wybrzeże Słowińskie od granicy województwa do jez. Łebsko to tzw. Kraina w Kratę związana z regionalną, szachulcową zabudową i dziedzictwem Słowińców. Trasa wiedzie przez bałtyckie kurorty, nadmorskie lasy, pokonując trudne niekiedy tereny wydmowe w okolicy Słowińskiego Parku Narodowego i Nadmorskiego Parku Krajobrazowego. Styka się niemal z wodami Morza Bałtyckiego i Zatoki Gdańskiej, a czasem odbiega od wody na wiele kilometrów, by pokazać co ciekawego znajduje się w głębi regionu. Przez słynne Trójmiasto przebiega strefą nadmorską i centrami turystycznymi Gdańska, Gdyni i Sopotu. Wschodnią część EV 10/13 stanowią już Żuławy Wiślane położone w delcie Wisły, z charakterystycznymi domami podcieniowymi, stanowiącymi unikalny wyróżnik tej krainy czy też gotyczkimi kościołkami z drewnianymi wieżami i zabytkami hydrotechnicznymi.

Żagle, latawce i rower w Chałupach

O przewodniku

Przewodnik stanowi zbiór najważniejszych informacji o przebiegu trasy EuroVelo 10/13 na terenie województwa pomorskiego, zarówno w kontekście użytkowym, jak i krajoznawczym. Przewodnik podzielony został na tzw. etapy dzienne z odległościami, jakie przeciętny rowerzysta jest w stanie pokonać w ciągu jednego dnia, wliczając w to zwiedzanie atrakcji. Jeśli atrakcyjność danego etapu jest większa i warto przeznaczyć na niego więcej niż 1 dzień, zostało to zaznaczone. Rekomendujemy jednak, aby planować dłuższe pobyty w poszczególnych miejscach docelowych, gdyż przewodnik opisuje bądź wskazuje ciekawe miejsca poza trasą, a także proponuje inne wycieczki rowerowe w okolicy. Przebieg poszczególnych etapów pokazany jest na mapach. W przypadku większych miejscowości zamieszczone zostały dodatkowe, bardziej szczegółowe mapy. Przy opisach atrakcji zamieszczone zostały kody QR odsyłające bezpośrednio do portalu turystycznego województwa pomorskie.travel

Opis każdego etapu składa się z następujących elementów:

- **Długość** – określa długość odcinka.
- **Logistyka** – opisuje możliwości dojazdu koleją do początku etapu lub miejscowości położonych na przebiegu danego etapu.
- **Charakterystyka, przebieg, wskazówki** – opisuje podstawowe cechy krajobrazu, atrakcyjność turystyczną oraz przebieg trasy i występujące rodzaje nawierzchni.
- **Dedykowane miejsca odpoczynku** – wskazuje rowerowe miejsca postojowe wykonane specjalnie dla trasy Eurovelo 10/13.
- **Możliwe utrudnienia** – opisuje utrudnienia, jakie mogą znajdować się na odcinku, np.: zła nawierzchnia, ruch rowerowy na zasadach ogólnych, różnice wzniesień, itp.
- **Zobaczysz na trasie EuroVelo 10/13 i w okolicy** – opisuje atrakcje turystyczne na trasie i w okolicy.
- **Atrakcje nieoczywiste i inne ciekawe miejsca na trasie i w okolicy** – wskazuje obiekty i miejsca, które

Miejsce postojowe dla rowerzystów w Sopocie przy moło

atrakcjami dla przeciętnego turysty nie są, ale stanowią ciekawostkę dla pasjonatów historii i alternatywnych form zwiedzania: ruiny dworów, pałaców, folwarków kościołów, zapomniane cmentarze, mauzolea, kaplice grobowe, pozostałości fortyfikacji czy dawnych jednostek wojskowych, itp.

● **Inne szlaki rowerowe i propozycje wycieczek** – wskazuje możliwości zwiedzania rowerem obszarów poza szlakiem EuroVelo 10/13.

Państwa sugestie, uwagi i komentarze na temat trasy EuroVelo 10/13 oraz przewodnika prosimy kierować na adres: rowery@pomorskie.eu

Etap 1: Darłowo – Zaleskie – Ustka – Rowy

(od granicy województwa)

33 km

Logistyka

Początek trasy EuroVelo 10/13 na terenie województwa pomorskiego znajduje się w okolicy wsi Zaleskie nieopodal granicy z województwem zachodniopomorskim. Miejscowość nie posiada połączenia kolejowego. Najbliższy dworzec PKP znajduje się w Ustce (ponad 12 km). Oprócz całorocznych połączeń ze Słupskiem, do Ustki dojechać można sezonowo pociągami dalekobieżnymi m.in. z Warszawy (tzw. Pociąg Słoneczny). Słupsk to największy węzeł komunikacyjny w okolicy, dysponujący całorocznymi połączeniami kolejowymi o randze lokalnej, regionalnej i krajowej. Innym wariantem dotarcia do początku pomorskiego odcinka EuroVelo 10/13 jest dojazd rowerem ze stacji kolejowej w Sycewicach (ok. 18 km), już po stronie sąsiedniego województwa. Jest to wariant dłuższy, ale bardzo ciekawy, gdyż prowadzi przez Swołowo, Starkowo i Krzemienicę, bardzo atrakcyjne wsie Krainy w Kratę. Najbardziej optymalnym rozwiązaniem jest jednak rozpoczęcie etapu już w Darłowie (województwo zachodniopomorskie), które dysponuje połączeniem

kolejowym ze Sławnem. Do granicy z pomorskim jest 34 km.

Charakterystyka, przebieg, wskazówki

Pierwszy pomorski etap EuroVelo10/13 przebiega przez gminę wiejską Ustka i miasto Ustka na terenie powiatu słupskiego. Początkowo prowadzi asfaltowymi drogami rowerowymi, w przeważającej części wzdłuż drogi wojewódzkiej 203. Na wysokości miejscowości Wodnica do głównego przebiegu EuroVelo 10/13 dochodzi łącznik ze Słupska oznaczony jako R10. W Ustce EuroVelo 10/13 biegnie południową stroną, omijając turystyczną część miasta. Wykorzystuje drogi rowerowe i ciągi komunikacyjne o niskim natężeniu ruchu oraz kładkę rowerową na rzece Słupi. Aby dostać się do centrum, należy ul. Darłowską pokonać wiadukt na Słupi, przejechać obok dworca PKP i skręcić w lewo na dużym skrzyżowaniu w ul. Marynarki Polskiej. Poza Ustką w kierunku Rowów występuje nawierzchnia asfaltowa, betonowa oraz szutrowa. Trasa biegnie tam lokalnymi drogami oraz odcinkami leśnymi. Przecina sam środek dwóch

miejscowości wypoczynkowych: Poddąbia i Dębiny. Końcowy fragment I etapu to asfaltowa droga rowerowa prowadząca do centrum Rowów.

Dedykowane miejsca odpoczynku

- Ustka ul. Sportowa – przy stadionie (wiata, stojaki rowerowe, ławostół, tablica informacyjna).
- Poddąbie – przy ul. Spacerowej (wiata, zestaw naprawczy do roweru, szafki do przechowania, tablica informacyjna).
- Rowy – ul. Wczasowa obok muszli koncertowej (miejsce planowane).

Możliwe utrudnienia

Ukształtowanie terenu na poszczególnych odcinkach I etapu nie powinno sprawiać problemów. Przeważnie jest płasko i bez znaczących różnic wzniesień. Niewielką trudność może spowodować przejazd przez Zaleskie, gdyż ruch rowerowy odbywa się tam na zasadach ogólnych i jest nieco „pod górkę”. Niewielkie utrudnienia mogą wystąpić też na ul. Armii Krajowej w Przewłocie i na dalszym odcinku w kierunku wschodnim, gdzie trasa biegnie w ciągu lokalnej drogi. Między Dębiną a Rowami na odcinku ok. 2,6 km należy zachować szczególną uwagę, ponieważ szlak wykorzystuje drogę powiatową, na której okresowo występuje umiarkowany ruch pojazdów.

Zobaczysz na trasie EuroVelo 10/13 i w okolicy

■ **Zaleskie (gm. Ustka)** – dwór z XVIII w. (własność prywatna – niedostępny do zwiedzania), kościół z poł. XVIII w., na cmentarzu przykościelnym znajduje się krzyż poświęcony zmarłym mieszkańcom w latach 1325-1853.

■ **Starkowo (gm. Ustka, poza trasą EV 10/13), Zagroda Śledziowa** – niewielkie Muzeum Śledzia prezentujące dziedzictwo związane z poławianiem śledzia. W zabytkowej zagrodzie z XIX w. działa też stylowy pensjonat i gospoda specjalizująca się w potrawach ze śledzia.

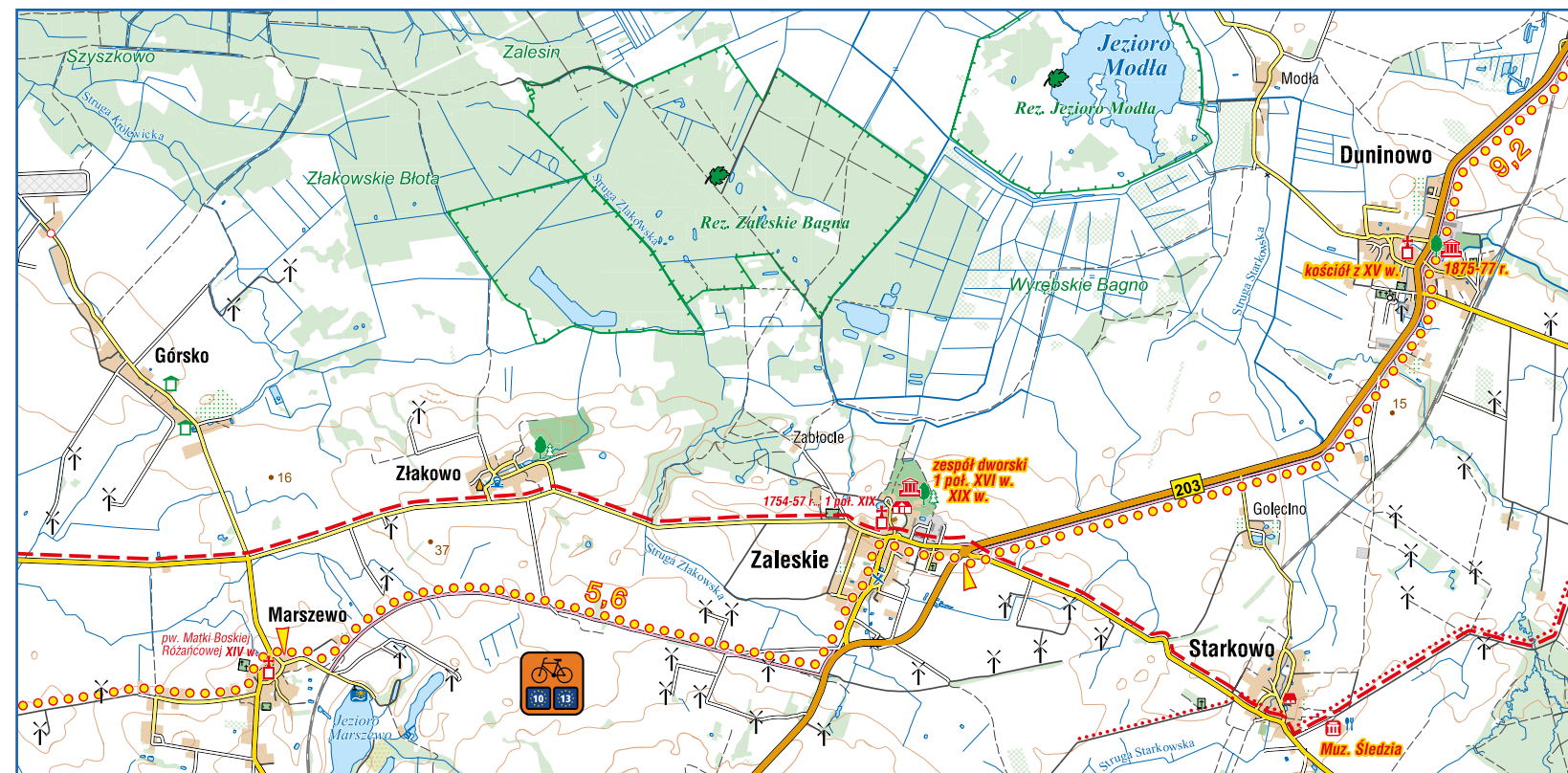
■ **Duninowo (gm. Ustka)** – kościół z XV w., wewnątrz m.in. barkowa ambona oraz zespół czterech witraży z XIX w. przedstawiających sceny biblijne

■ **Ustka:** uzdrowisko, jeden z najpopularniejszych kurortów nad Bałtykiem.

– Ustecka „starówka” – zespół zabytkowych domów rybackich i ryglowych na ulicach Marynarki Polskiej i Czerwonych Kosynierów; na terenie niewielkiego parku im. Jana Pawła II (tzw. Zaułek Kapitański) utworzono makietę starej osady rybackiej i zarys dawnego kościoła,

Widok na port w Ustce

– Port rybacki, marina i molo u ujścia Słupii – „serce” turystyczne i wizytówka Ustki, u nasady falochronu (molo) znajduje się pomnik usteckiej syrenki, w sąsiedztwie stoi ceglana latarnia morska z końca XIX w. (udostępniona do zwiedzania), na zachodnią stronę falochronu prowadzi nowoczesna kładka przez Słupię.

– Bateria Blüchera (Twierdza Ustka) – zespół fortyfikacji przeciwlotniczych z 1937 r. wybudowanych na potrzeby Kriegsmarine. Usytuowane są na wydmachach po zachodniej stronie portu. Obiekty udostępnione są do zwiedzania przez cały rok. Działa tu interaktywne muzeum, prezentujące historię bunkrów i militarne dzieje Ustki,

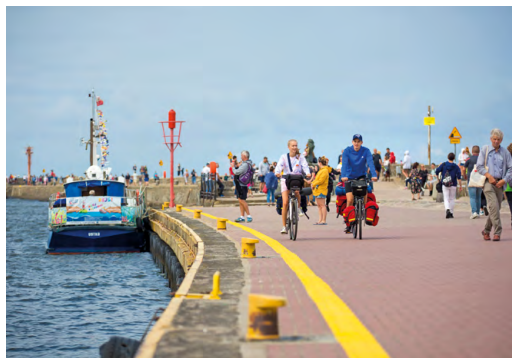
– Muzeum Bursztynu (ul. Marynarki Polskiej) – bogate zbiory różnego rodzaju bryłek bursztynu, inkluzji oraz wyborów bursztyńniczych,

– Promenada Nadmorska – popularny deptak o długości ponad 1 km, prowadzący wzdłuż plaży, centrum rozrywki i rekreacji, obfitujące w punkty gastronomiczne i sklepiki z pamiątkami,

– Muzeum Chleba (ul. Marynarki Polskiej) – prywatne muzeum usteckiego cukiernika i piekarza prezentujące bogate zbiory dawnych sprzętów i urządzeń do wypieku pieczywa i ciast.

■ **Wydma Orzechowska** (gm. Ustka, poza trasą EV 10/13) – walory przyrodnicze tego miejsca prezentuje atrakcyjna ścieżka przyrodnicza. Posiada tablice informacyjne, kładki spacerowe, platformę widokową i miejsca odpoczynku. W okolicy ścieżki znajduje się blisko 50-metrowa wieża widokowa, która oprócz funkcji turystycznych służy również leśnikom do obserwacji terenu. Plaża i klif w Orzechowie uchodzą za jedno z najbardziej malowniczych nad polskim wybrzeżem.

■ **Wytowno (gm. Ustka)** – kościół ryglowy z okresu XIV w. (wieża) i XVII w. (nawa).

Molo w Ustce

■ **Poddąbie, Dębina (gm. Ustka)** – kameralne, nadmorskie miejscowości wypoczynkowe, bogata baza noclegowa i gastronomiczna.

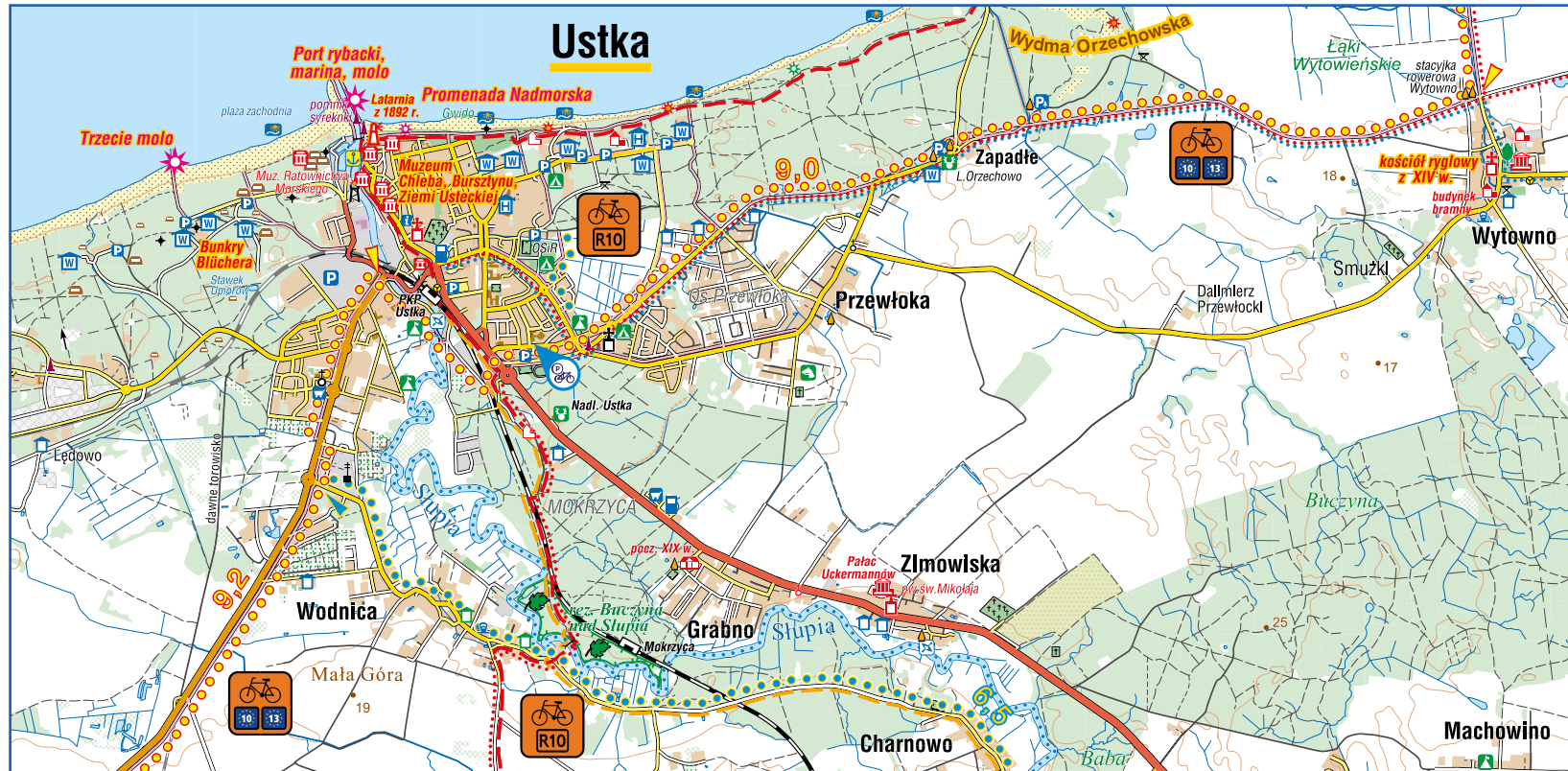
■ **Rowy (gm. Ustka)** – miejscowość wypoczynkowa położona w bezpośrednim sąsiedztwie Słowińskiego Parku Narodowego, z bogatą ofertą noclegową i gastronomiczną. Dobra baza wypadowa dla wycieczek pieszych i rowerowych do Słowińskiego Parku Narodowego.

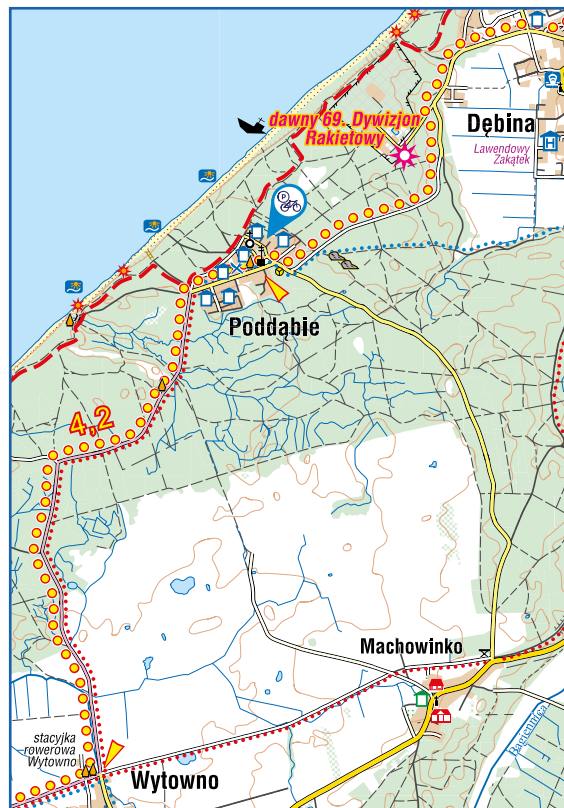
– port rybacki u ujścia rzeki Łupawy,
– kościół z XIX w. wybudowany z ciosanych głazów.

Atrakcje nieoczywiste i inne ciekawe miejsca na trasie i w okolicy

■ **Łędowo (gm. Ustka)** – pozostałości 9. Baterii Artylerii Stałej z 1949 r.: wieże kierowania ogniem, stanowiska ogniowe, schrony. Obiekt ogólnodostępny, możliwy do zwiedzania.

■ **Trzecie molo (m. Ustka)** – betonowa konstrukcja sięgająca ok. 200 m w głąb morza. Według planów III Rzeszy z lat 30. miała to być część dużego portu morskiego. Terminal nigdy nie został ukończony, a jedyną pozostałością jest tzw. trzecie molo.

Klify w Dębiniu

■ **Dębina (gm. Ustka)** - Dawny 69. Dywizjon Rakietowy – na obszarze dawnej jednostki z lat 70. zachowały się budynki wojskowe: schrony, stanowiska wyrzutni rakiet i kierowania ogniem, magazyny, garaże. Niestety obszar nie jest dostępny do zwiedzania i można go oglądać jedynie zza ogrodzenia.

■ **Objazda (gm. Ustka)** – opuszczony pałac zbudowany w stylu neorenesansowym u schyłku XIX w. Jest to obiekt prywatny, niedostępny do zwiedzania. Planowana jest jego odbudowa. We wsi znajduje się też ryglowy kościółek z 1606 r.

Molo w Rowach

Inne szlaki rowerowe i propozycje wycieczek

• **Szlak USBS** – szlak nazywany również Przez Zielone Serce Pomorza prowadzi z Ustki przez Słupsk, Park Krajobrazowy Doliny Słupi, Bytów do Somin.

• **Czerwony szlak Zwiniętych Torów z Ustki do Rowów** – częściowo pokrywa się z EV 10/13, od Wytowna w kierunku Rowów prowadzi innym przebiegiem wykorzystując w fragmencie dawny nasyp kolejowy.

• **Niebieski szlak kolejowy** – jest przedłużeniem szlaku Zwiniętych Torów i prowadzi nasypem kolejowym od Bałamątka przez Objazdę, Gardnę Wielką, Stojcino i Siecie do Smołdzina.

Trasa łącznikowa etapu 1: Ustka – Słupsk

23
km

Logistyka

Zarówno do Słupska, jak i do Ustki kursują pociągi, z tą jednak różnicą, że Słupsk jest wg. klasyfikacji PKP dworcem kolejowym kategorii wojewódzkiej, a Ustka turystycznej. Oznacza to, że do Słupska dostać się można z kilku dużych miast Polski, np. z Trójmiasta, Warszawy, Poznania czy Szczecina, natomiast Ustka całorocznie obsługuje tylko połączenie ze Słupskiem. W sezonie wakacyjnym do Ustki przyjeżdżają jednak pociągi z innych rejonów kraju (np. z Warszawy). Należy jednak wcześniej sprawdzić rozkład, gdyż nie zawsze są one powtarzalne każdego roku.

towych. Na odcinku w okolicy Wodnicy szlak wykorzystuje lokalną drogę w ruchu ogólnym. Pomimo, że charakter trasy jest raczej komunikacyjny, dużą wartością krajoznawczą tego odcinka jest przebieg przez wsie tzw. Krainy w Kratę, czyli obszaru okolic Słupska obfitujących w ryglowe budownictwo wiejskie z XIX i XX w. W niektórych miejscowościach natrafić

można też na ciekawe zabytki sakralne a nawet małe zoo.

Dedykowane miejsca odpoczynku

- Słupsk – okolice skrzyżowania ul. Rejtana i al. 3 maja (wiata, stojaki rowerowe, tablica informacyjna).

- Bruskowo Wielkie – obok boiska (miejsce planowane).

Możliwe utrudnienia

Niewielkie. Jedynie na odcinku z ruchem rowerowym na zasadach ogólnych w okolicy Wodnicy należy zachować ostrożność. Ruch pojazdów jest tam jednak bardzo mały. Być może niektóre fragmenty będą jeszcze w trakcie realizacji, co może wpływać na bezpieczeństwo i płynność ruchu rowerowego.

Ul. Wojska Polskiego w Słupsku - deptak w sercu miasta

Zobaczysz na trasie R10 i w okolicy

- **Słupsk – Zamek Książąt Pomorskich z XVI w.** (siedziba Muzeum Pomorza Środkowego, obejmuje m.in. wystawy historyczne, etnograficzne dotyczące Ziemi Słupskiej, a także sztukę i rzemiosło); w skład zespołu zamkowego wchodzi ponadto gotyckie budynki młyna i Bramy Młyńskiej, spichlerz Richtera (herbaciarnia i galeria sztuki) oraz kościół św. Jacka z XV w., Biały Spichlerz (oddział Muzeum Pomorza Środkowego mieszczący największą na świecie kolekcję dzieł Witkacego), gotycki kościół NMP, pozostałości średniowiecznych murów obronnych nad Słupią z Basztą Czarownic, Brama Nowa (gotycka brama otwierająca dojście do rynku), neogotycki budynek ratusza, ul. Wojska Polskiego (najpopularniejszy deptak w mieście z licznymi restauracjami i sklepami oraz zabytkowymi kamienicami), neoromański kościół św. Ottona z XIX w. (zbudowany prawdopodobnie w miejscu wczesnośredniowiecznego grodu z IX-XII w.).

- **Bruskowo Wielkie (gm. Słupsk)** – przykłady starego budownictwa ryglowego Krainy w Kratę.

- **Strzelinko (gm. Słupsk)** – kompleks turystyczny Dolina Charlotty z zapleczem noclegowym, restauracją i SPA, oprócz tego zoo i wiele atrakcji dla dzieci, miejsce kultowego Festiwalu Legend Rocka.

U wrót Zamku Książąt Pomorskich w Słupsku

■ **Swołowo (gm. Słupsk)** – wieś uznana za stolicę Krainy w Kratę. Znajdują się tu liczne zagrody i budynki szachulcowe (szkielet z drewnianych belek wypełniony gliną pomalowany na czarno i białą przypominający kratę); we wsi funkcjonuje Muzeum Kultury Ludowej Pomorza mieszczące się w odrestaurowanych zagrodach i budynkach gospodarczych.

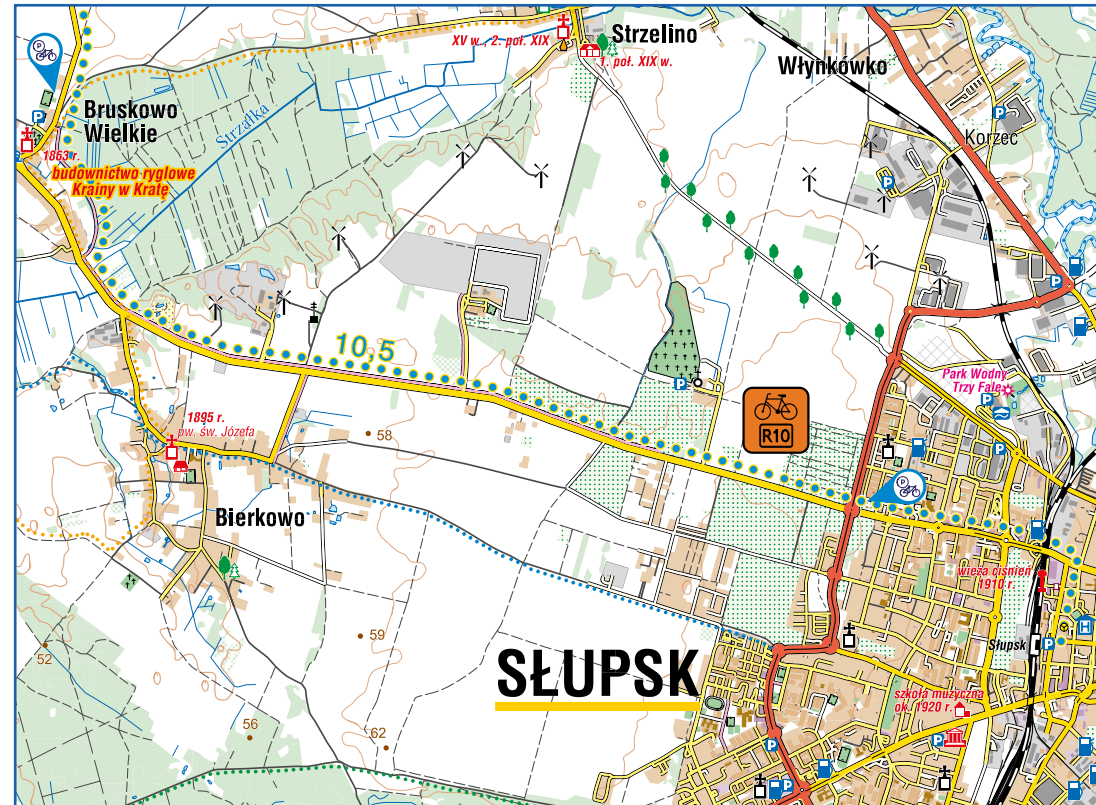
Atrakcje nieoczywiste i inne ciekawe miejsca na trasie i w okolicy

■ Słupsk – nieczynny most kolejowy nad Słupią (okolice ul. Karola Borcharta).

- **Jezerzyce (gm. Słupsk)** – pozostałości dawnej bazy sterowców (dostępne).
- **Machowino (gm. Ustka)** – zabytkowy cmentarz ewangelicki z XIX w.
- **Lubuczewo (gm. Słupsk)** – pałac z XIX w.
- **Wielichowo (gm. Słupsk)** – magazyny dawnej tajnej bazy wojskowej z lat 60. XX w. (w części dostępne).

Inne szlaki rowerowe i propozycje wycieczek

- **Pierścień Gryfitów (kolor czarny)** – pętla wokół Słupska o długości ponad 100 km.
- **Dolina Moszczeniczki (kolor niebieski)** – ze Słupska do Swołowa (stolica Krainy w Kratę).
- **Droga Książęca (kolor zielony)** – ze Słupska przez Swołowo, Krzemienię (jedna z najpiękniejszych obok Swołowa wsi Krainy w Kratę) do Starkowa.
- **Do stacji Gabel (kolor zielony)** – ze Słupska przez Karzcinę do Osieków Słupskich.
- **Szlak Zeppelinów (kolor niebieski)** – z Jezerzyc przez Lubuczewo, Karzcinę, Machowino, Wytowno do Ustki.

Etap 2: Rowy – Smołdzino – Główczyce – Łeba

60 km

Logistyka

Rowy nie posiadają połączenia kolejowego, więc organizując wyprawę trasą EuroVelo 10/13 należy zaplanować tu nocleg. Nie powinno być z tym większych problemów, gdyż baza noclegowa jest tu dobrze rozwinięta. Natomiast rowerzyści, którzy zdecydowali się jechać od strony wschodniej mogą dojechać do Łeby pociągiem z Lęborka.

Charakterystyka, przebieg, wskazówki

Trasa przebiega przez gminy Ustka, Smołdzino, Główczyce i miasto Łeba. Słowiński Park Narodowy sprawia, że jest to jeden najciekawszych odcinków EuroVelo 10/13, najbardziej naturalny i dziki. Oddziaływanie parku na tutejszą przyrodę i infrastrukturę jest ogromne, dlatego też pokonując rowerem te tereny nie należy spodziewać się wielu asfaltowych dróg rowerowych. Większość odcinków przebiega z dala od cywilizacji, często przez las czy obszary

przyjezierne, oferując rowerzystom naturalny krajobraz i przyrodę. Dominującą nawierzchnią na tym etapie jest kruszywo naturalne oraz beton stosowany na drogach wewnętrznych i powiatowych. Na znacznych fragmentach poruszamy się również drogami lokalnymi o niskim natężeniu ruchu. Są to odcinki między Wysoką a Gardną Wielką, Smołdzinem a Wierzchocinem oraz Główczycami a Izbicą. W samej Łebie istnieją już drogi rowerowe lub drogi pieszo-rowerowe z asfaltu lub kostki betonowej. Rozpoczynając ten etap w Rowach można wybrać alternatywny wariant i pojechać północną stroną jeziora Gardno przez Słowiński Park Narodowy. Ten odcinek w całości przebiega drogą leśną o nawierzchni z kruszywa naturalnego. Na trasę EuroVelo 10/13 dołączamy w okolicy wsi Człuchy tuż przed Smołdzinem. W Rowach należy jednak kupić bilet wstępu do parku (7 zł – normalny, 3,5 zł – ulgowy).

Dedykowane miejsca odpoczynku

- Główczyce – obok kompleksu sportowego.
- Łeba it – przy budynku informacji turystycznej.

Możliwe utrudnienia

Należy mieć na uwadze, że na tym etapie mogą trwać prace budowlane, a niektóre z odcinków jeszcze czekają na realizację. Nawierzchnia z płyt betonowych na drogach Słowińskiego Parku Narodowego i jego otulinie miejscami jest w złym stanie. Dzieje się tak szczególnie po zachodniej i w części południowej stronie jeziora Gardno. Odcinki na wschód od jeziora również mogą miejscami być lekko uciążliwe. We Wierzchocinie i Gaci na krótkich fragmentach występuje stary bruk, łącznie jest to ok. 1 km. Jak zawsze ostrożność należy zachować na odcinkach w ruchu ogólnym. Szczególnie uważać trzeba między Główczycami a Izbicą, gdzie asfalt stanowi jedynie połowę szerokości pasa ruchu. Ruch pojazdów jest tu jednak bardzo niski. Odcinek drogi gruntowej w parku narodowym od Gaci do Żarnowskiej ze względu na ukształtowanie terenu i warunki naturalne, również może stanowić utrudnienie.

Retowo nad jez. Gardno - tutaj zamienisz rower na kajak

Zobaczysz na trasie EuroVelo 10/13 i w okolicy

■ **Rowy** – miejscowość wypoczynkowa położona w bezpośrednim sąsiedztwie Słowińskiego Parku Narodowego, z bogatą ofertą noclegową i gastronomiczną. Dobra baza wypadowa dla wycieczek pieszych i rowerowych do Słowińskiego Parku Narodowego.

– port rybacki u ujścia rzeki Łupawy,
– kościół z XIX w. wybudowany z ciosanych głazów.

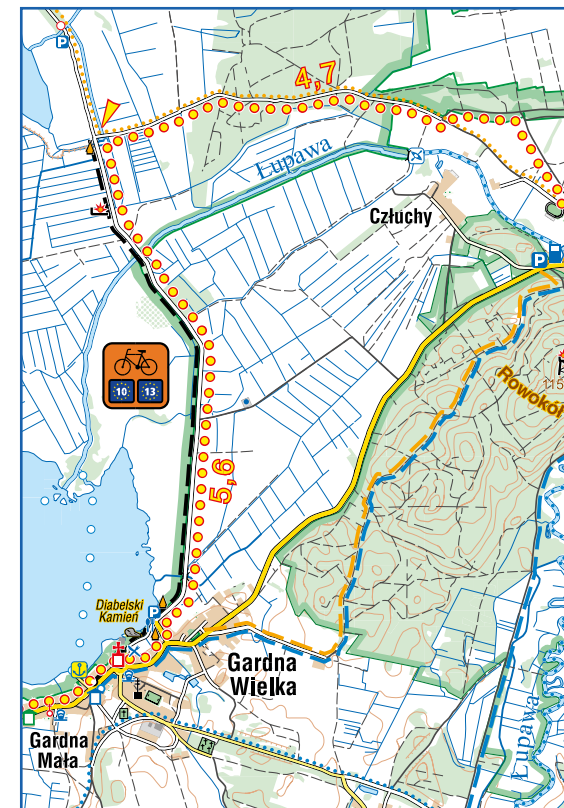
■ **Wieża widokowa nad jez. Gardno (g. Ustka)** – drewniana wieża znajduje się na zachodnim brzegu jeziora, na terenie Słowińskiego Parku Narodowego. Bardzo atrakcyjny widok na rozległy akwen i okolice.

■ **Retowo (gm. Smołdzino)** – punkt widokowy na jez. Gardno, baza surfingowa nad jeziorem.

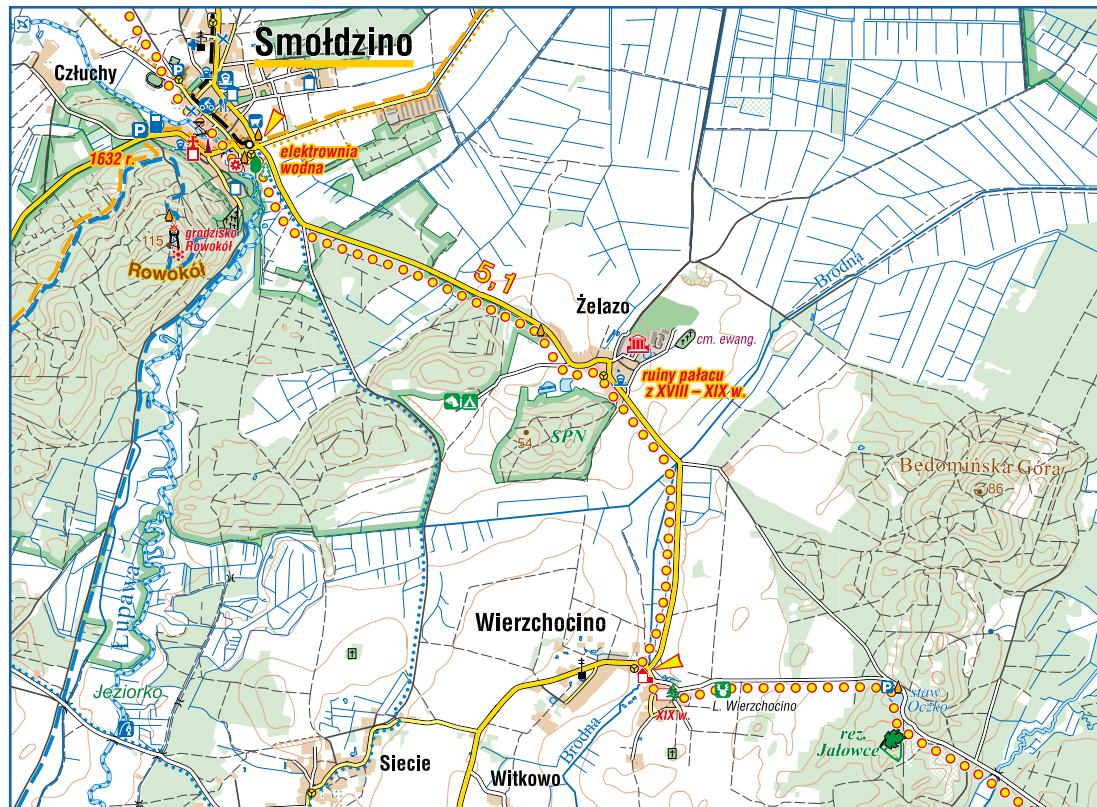
■ **Gardna Wielka (gm. Smołdzino)** – kościół pierwotnie z XIII w., przebudowany w XIX w., wewnątrz interesujący ołtarz główny z ekspresjonistycznym obrazem ukrzyżowanego Chrystusa z lat 30. XX w. oraz witraże z 1920 r.

Kościół w Głowczycach

■ **Smołdzino** – kościół z 1632 r., niewielka elektrownia wodna na Łupawie, góra Rowokół z wieżą widokową na szczycie i relikdami wczesnośredniowiecznego grodziska u jej podnóża.

■ **Czołpino (gm. Smołdzino)** – latarnia morska z 1875 r. przypominająca zamkową basztę (udostępniona do zwiedzania), w okolicy Wydma Czołpińska – nieco mniejsza, lecz równie atrakcyjna wersja wydm ruchomych koło Łeby.

■ **Izbica (gm. Głównyce)** – kościół św. Józefa z 1930 r.

■ **Kluki (gm. Smołdzino)** – skansen Muzeum Wsi Słowińskiej, który tworzy zespół charakterystycznych „kraciastych” budynków mieszkalnych i gospodarczych typowych dla dawnego budownictwa Słowińców. Wnętrza wyposażone są w dawne meble, sprzęty, narzędzia i przedmioty codziennego użytku. Przed wjazdem do wsi znajduje się stary cmentarz słowiński z dużą ilością oryginalnych, żelaznych krzyży.

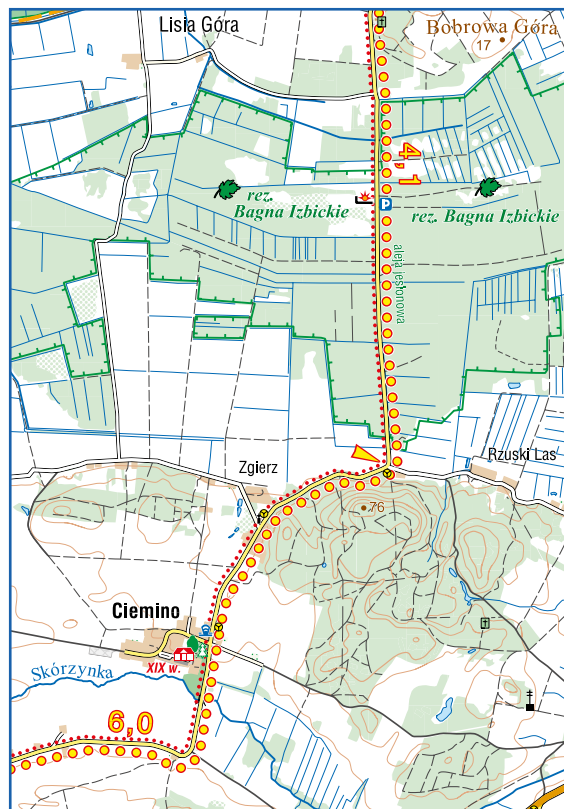
■ **Głównyce** – neogotycki kościół z końca XIX w., ruina pałacu z XIX/XX w., spalonego w 2020 r.

■ **Łeba** – obok Sopotu, Władysławowa i Ustki najbardziej popularny kurort nadmorski w województwie pomorskim.

Wieża widokowa w Słowińskim Parku Narodowym

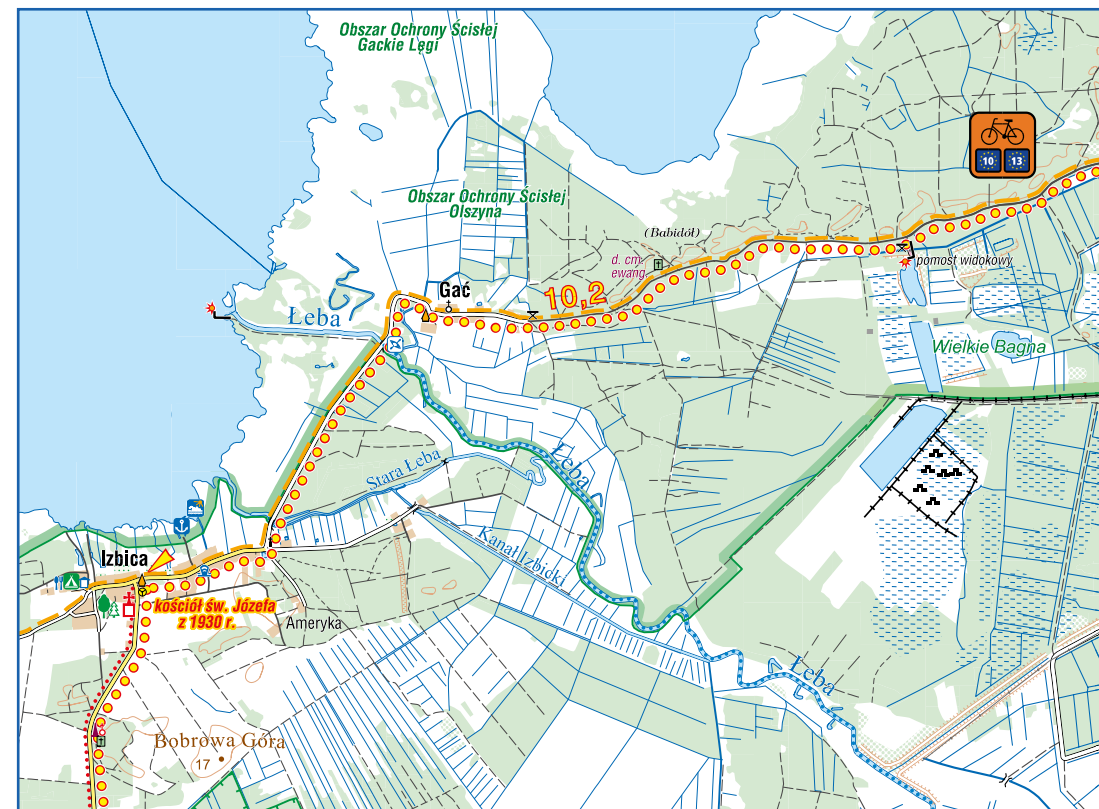

Z wizytą w porcie w Łebie

- Słowiński Park Narodowy – osobliwość przyrodnicza na skalę europejską (Światowy Rezerwat Biosfery). Oprócz słynnych ruchomych wydmy w okolicy Łeby (tak naprawdę są one na terenie gminy Smołdzino), obejmuje jeziora przybrzeżne Łebsko, Gardno, Dołgie Wielkie i Dołgie Małe, rozległe obszary bagienne, torfowiskowe, leśne oraz łąki. Na terenie parku należy poruszać się tylko po wyznaczonych drogach. Funkcjonuje tu kilkanaście szlaków pieszych i wiele ścieżek edukacyjnych i przyrodniczych. Uchodząca do jez. Łebsko rzeka Łupawa to również szlak kajakowy,
- Dawny dom zdrojowy – architektoniczny symbol Łeby o sylwetce przypominającej zamek, zbudowany na wysokiej skarpie nad samą plażą na pocz. XX w. Obecnie obiekt noclegowy o nazwie Zamek Łeba,
- Ul. Kościuszki – popularny deptak z zachowanymi starymi domkami rybackimi, w których mieszczą się sklepy, bary i kawiarnie. Najstarszy dom pochodzi z 1723 r. i znajduje się pod nr 86,
- Port rybacki - znajduje się nad Kanałem Chełst; cumują tu liczne kutry oraz statki wycieczkowe, doskonale miejsce, aby zjeść dobrą rybę lub kupić ją prosto od rybaków,
- Marina – duży port jachtowy usytuowany jest po zachodniej stronie ujściowego odcinka rzeki Łeby, posiada miejsca dla 120 jednostek różnej wielkości,

– Kościół Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny z 1683 r.,

– Ruina gotyckiego kościoła św. Mikołaja – właściwie to fragment ceglanej ściany gotyckiej świątyni, która stała niegdyś w samym sercu Łeby. Obecnie to zachodnia część miasta położona w nadmorskim lesie,

– Atrakcje dla dzieci: Park Dinozaurów Łeba Park, Muzeum Motyli, Power Park Łeba, Labirynt Łeba Park, Funlandia – Dmuchany Park Rozrywki, Discovery Park.

Postój w punkcie IT w Łebie

Atrakcje nieoczywiste i inne ciekawe miejsca na trasie i w okolicy

■ **Czołpino (gm. Smołdzino)** – 45 Dywizjon Rakietowy Obrony Powietrznej – teren dawnej jednostki dywizjonu rakietowego z lat 70. Zachowały się liczne budynki wojskowe: magazyny, garaże i koszary. Teren jest dostępny do eksploracji, znajduje się tu nawet platforma widokowa. Dojście z parkingu leśnego przy budynku Muzeum Słowińskiego Parku Narodowego w Czołpinie.

■ **Żelazo (gm. Smołdzino)** – ruiny pałacu z XVIII-XIX w. oraz znajdujący się w okolicznym zagajniku cmentarz z ruiną kaplicy rodowej dawnych właścicieli.

Inne szlaki rowerowe i propozycje wycieczek

• **Niebieski szlak Jezierzycze – Rowy (ok. 20 km)** – prowadzi od stacji kolejowej w Jezierzycach do Rowów i na odcinku wzdłuż jez. Gardno pokrywa się z EuroVelo 10/13. Z Jezierzyc prowadzi też niebieski szlak Zepelinów (ok. 26 km) na trasie, którego znajduje się kilka ciekawych dworów i pałaców oraz zabytkowy cmentarz ewangelicki z zachowanymi żeliwnymi krzyżami.

• **Żółty szlak Złote Piaski (ok. 25 km)** – pętla obejmująca tereny Słowińskiego Parku Narodowego i jego otuliny położone na północ od Smołdzina.

Panorama z wieży widokowej na górze Rowokół

Etap 3: Łeba – Białogóra – Karwieńskie Błota

50 km

Logistyka

Na tym etapie jedynie Łeba posiada połączenie kolejowe. Pociągi kursują tu jednak tylko sezonowo. Oprócz połączenia z Łęborkiem, który jest dworcem regionalnym obsługującym PKP Intercity, Polregio i SKM Trójmiasto, do Łeby dojeżdżają również pociągi dalekobieżne. Należy jednak wcześniej sprawdzić jakie są to połączenia. W sezonie 2021 r. nad tutejsze morze można było się dostać z Warszawy (TLK Delfin), z Krakowa przez Częstochowę i Łódź (TLK Korsarz), z Bogumina przez Katowice, Częstochowę i Toruń (TLK Wydmy) oraz tradycyjnie z Gdyni. Dla jadących rowerem od wchodu do Łeby, możliwym rozwiązaniem jest dojazd pociągiem do Władysławowa i pokonanie dwóch etapów z ewentualnym noclegiem w Dębках lub Białogórze.

Charakterystyka, przebieg, wskazówki

Szlak na tym odcinku przebiega przez teren gmin Łeba, Wicko, Choczewo, Krokowa. Zdecydowana większość tego etapu prowadzi drogami leśnymi o dobrej jakości nawierzchni z kruszywa. Na fragmen-

tach w Łebie i Nowęcinie znajdują się drogi rowerowe, natomiast przez miejscowości letniskowe Osetnik (Stilo), Lubiato, Białogóra, Dębki i Karwieńskie Błoto Drugie przejeżdża się w ruchu ogólnym ciągami komunikacyjnymi lub lokalnymi uliczkami. Podobnie między Sarbskiem a Ulinią i Sasinem a Osetnikiem (Stilo), gdzie należy zachować szczególną uwagę, gdyż trasa wiedzie drogami powiatowymi. Długie odcinki leśne i nadmorskie kurorty stanowią największy walor tej części EuroVelo 10/13. Dodatkowo wszędzie w łatwy sposób dojechać można na plażę. W miejscowościach wypoczynkowych warto zatrzymać się na dłuższy odpoczynek z obiadem w jednej z licznych restauracji. Obowiązkowa pozycja to oczywiście ryba. Wariantem dla odcinka między Nowęcinem a Ulinią jest przejazd przez centrum Łeby potem na wchód ul. Nadmorską i dalej przez Mierzeję Sarbską. Jest to jeden z najciekawszych przyrodniczo i krajozabowo fragmentów polskiego wybrzeża. Znajduje się tu rezerwat przyrody Mierzeja Sarbska chroniący ten cenny obszar.

Dedykowane miejsca odpoczynku

- Kopalino – na odcinku leśnym przy drodze do Kopalina (tablice informacyjne, ławki).
- Dębki – na odcinku leśnym między Białogórą a Dębkami.
- Karwieńskie Błoto Drugie – na odcinku leśnym w okolicy rezerwatu przyrody Widowo i bazy harcerskiej.

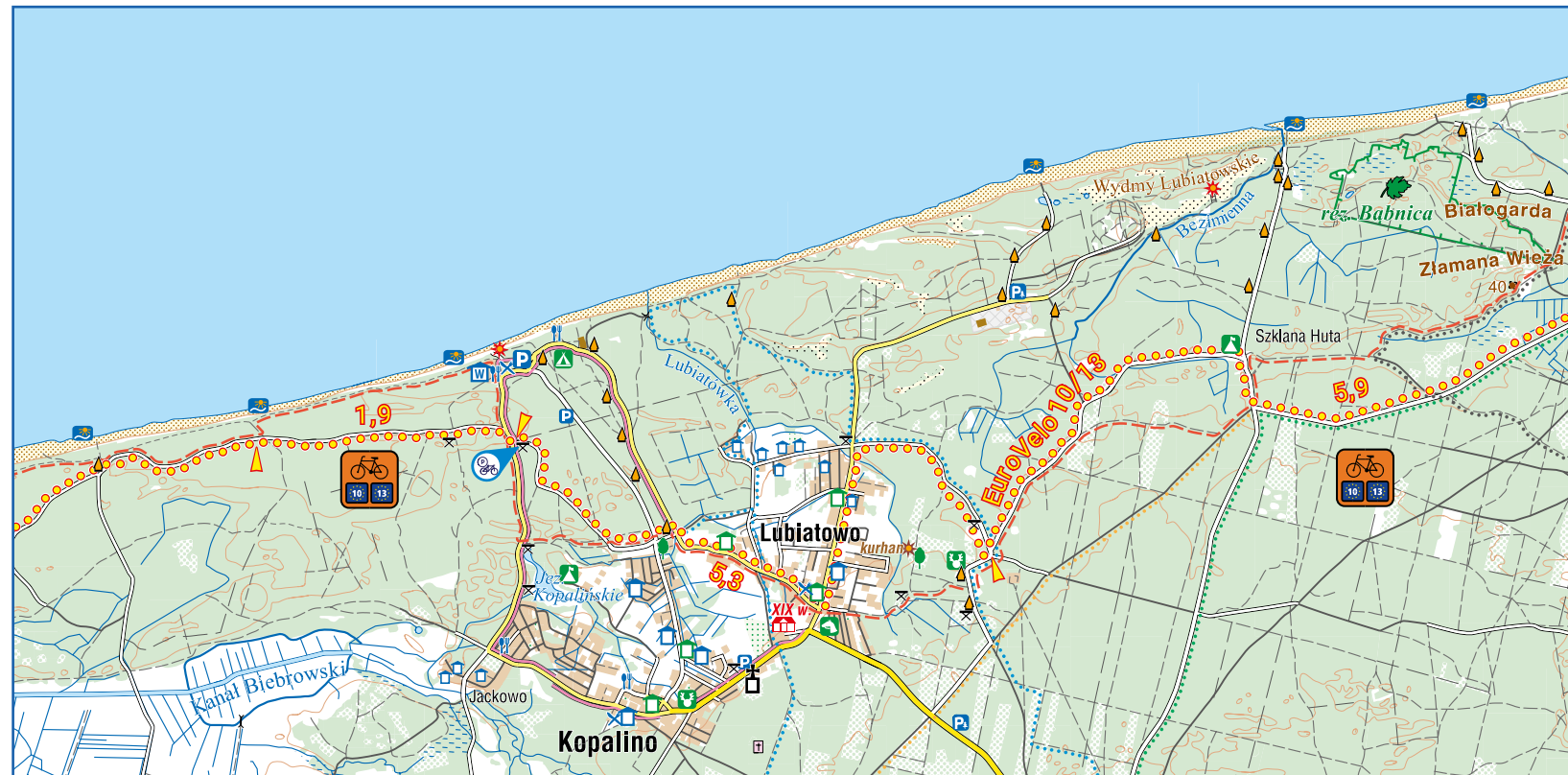
Możliwe utrudnienia

Najtrudniejszym odcinkiem jest przejazd drogą powiatową między Sarbskiem a Ulinią (ok. 2,5 km). W sezonie można się tam spodziewać zwiększonego ruchu pojazdów, zatem trzeba zachować dużą ostrożność. Również między Sasinem a Osetnikiem (Stilo) (ok. 2,3 km) trasa prowadzi drogą powiatową, jednak na tym odcinku jeździ znacznie mniej samochodów. Przez miejscowości nadmorskie trasa prowadzi ciągami komunikacyjnymi wspólnie z ruchem pieszym i samochodowym. Powoduje to różne nieprzewidywalne sytuacje z udziałem pieszych, rowerzystów i kierowców. Należy zatem w sposób kulturalny i odpowiedzialny korzystać z istniejącej infrastruktury.

W gościnie w latarni Stilo

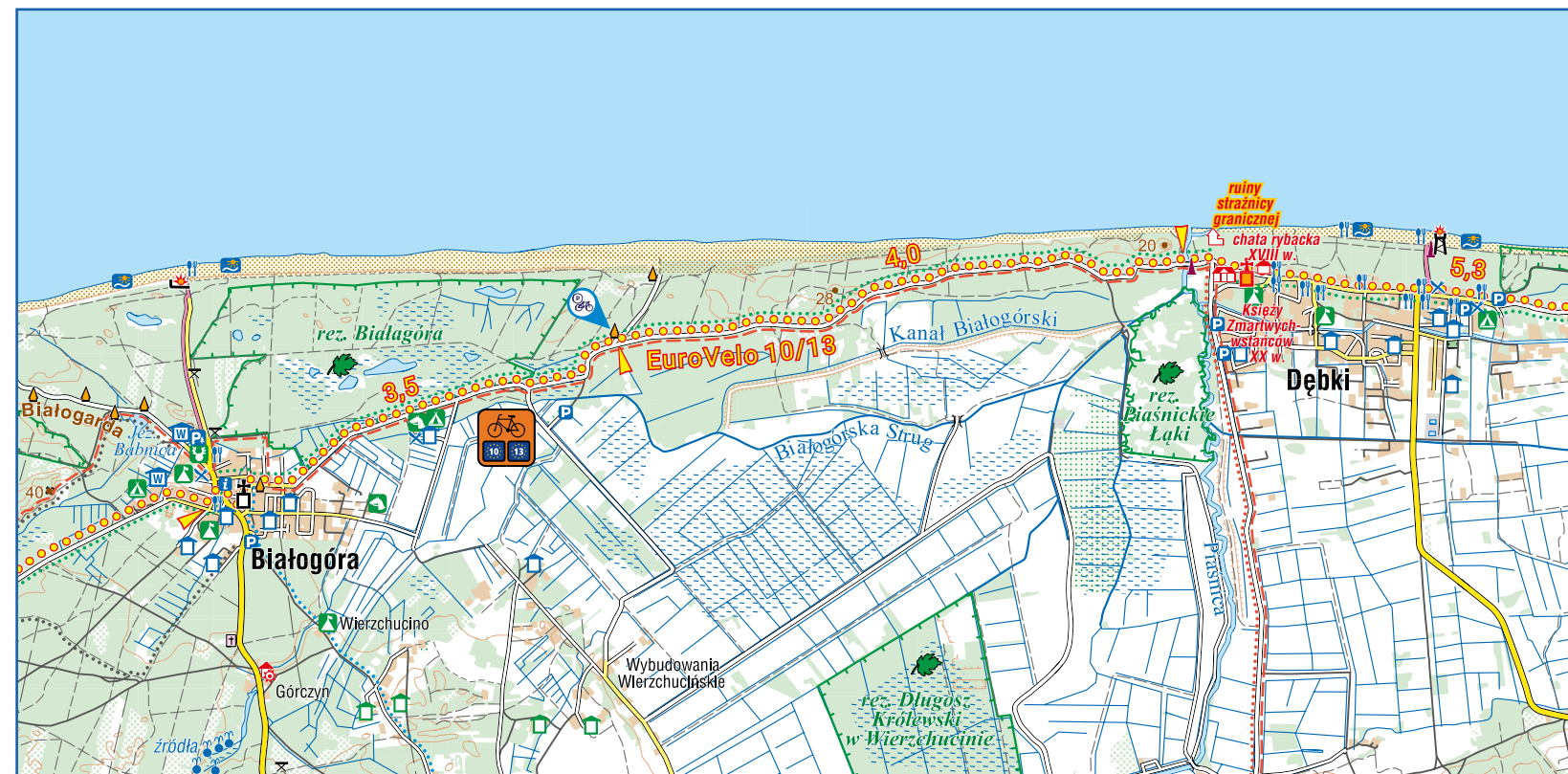

Zobaczysz na trasie EuroVelo 10/13 i w okolicy

- **Nowęcín (gm. Wicko)** – zamek o średniowiecznym rodowodzie wybudowany przez rodzinę Wejherów, wielokrotnie przebudowywany, przez co stracił swój pierwotny wygląd. Obecnie działa tu obiekt noclegowy.
- **Sea Park Sarbsk (gm. Wicko)** – fokarium, którego główną atrakcją oprócz fok są uchatki i kotiki. Tematem przewodnim parku jest flora i fauna mórz i oceanów a także dzieje i kultura Pomorza. Idealne miejsce na całodzienny pobyt z dziećmi z wieloma atrakcjami dla najmłodszych.
- **Przybrzeże (gm. Wicko)** – plaża nad jeziorem Sarbsko, doskonale miejsce do odpoczynku i rekreacji.
- **Sasino (gm. Choczewo, poza przebiegiem EuroVelo 10/13)** – pałac z XIX w. otoczony parkiem krajobrazowym, funkcjonuje tu obiekt noclegowy i restauracja. Zabytek znajduje się na Szlaku Dworów i Pałaców Północnych Kaszub, produktu turystycznego skupiającego odrestaurowane dawne rezydencje słynnych pomorskich rodów.

Zamek w Nowęcinie

Dębki kuszą plażami

■ **Osetnik (gm. Choczewo)** – niewielka wieś wypoczynkowa z charakterystyczną czarno-biało-czerwoną latarnią morską, usytuowaną na wysokiej wydmie. Budowla pochodzi z pocz. XX w. a jej wysokość sięga ponad 33 m. Latarnia jest udostępniona do zwiedzania w sezonie letnim.

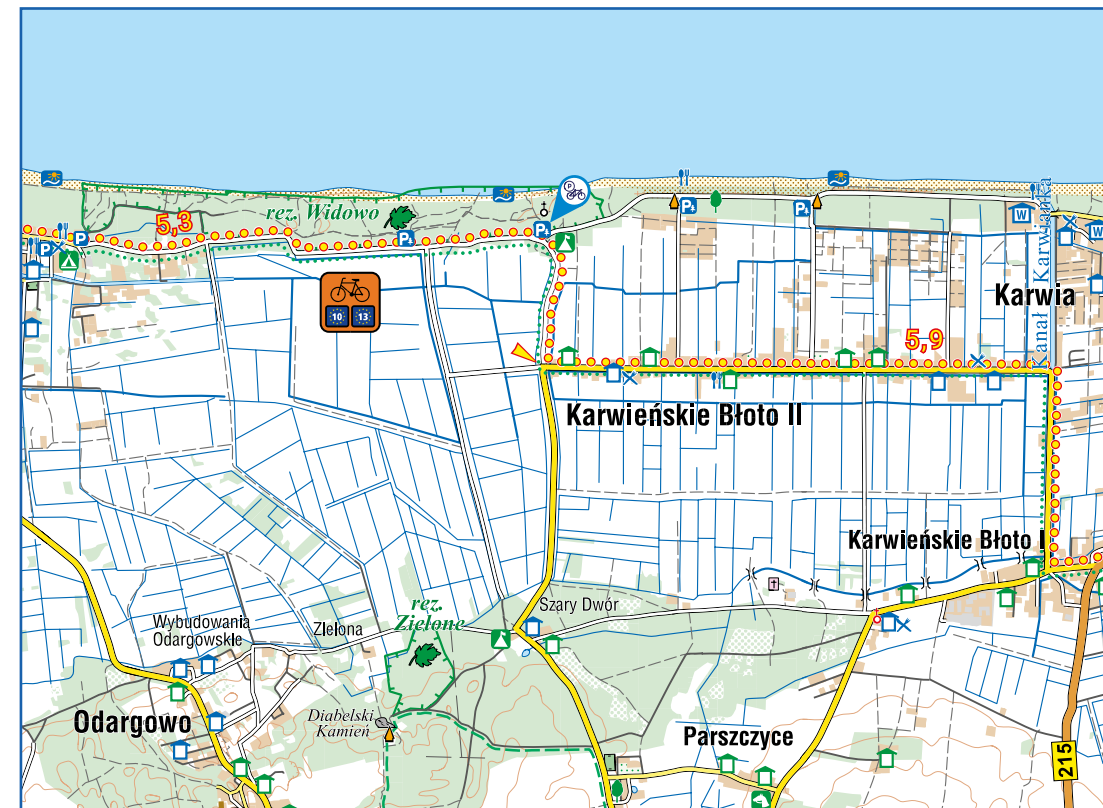

■ **Lubiatowo (gm. Choczewo)** – kameralna miejscowość wypoczynkowa położona w nadmorskim lesie w odległości ponad 2 km od Bałtyku. Nieopodal (ok. 4 km na pn-wsch) znajduje się Wydma Lubiatowska, mniejsza wersja słynnych ruchomych wydm ze Słowińskiego Parku Narodowego. Wytyczona ścieżka przyrodnicza z punktami widokowymi i drewnianymi kładkami dodaje atrakcyjności i ułatwia zwiedzanie tego miejsca.

■ **Białogóra (gm. Krokowa)** – miejscowość wypoczynkowa położona niedaleko morza z dobrze rozwiniętą bazą noclegową i gastronomiczną. Białogóra od wielu lat jest znana jako ośrodek turystyki konnej. W bezpośredniej okolicy znajdują się dwa rezerваты przyrody: Białogóra i Babnica.

Molo nad jez. Sarbsko

Dębki, mostek na Piaśnicy

■ **Dębki (gm. Krokowa)** – malowniczo położona w lesie, w sąsiedztwie ujścia rzeki Piaśnicy miejscowość wypoczynkowa. We wsi znajduje się kilka obiektów o historycznej wartości: drewniany kościółek z 1935 r., tradycyjna kaszubska chata datowana na koniec XVIII w., replika słupka granicznego z czasów Traktatu Wersalskiego w 1919 r. Piaśnica jest popularnym i łatwym szlakiem kajakowym o długości 6 km. Spływ rozpoczyna się przy jez. Żarnowieckim.

■ **Żarnowiec (gm. Krokowa, poza przebiegiem Euro-Velo 10/13)** – gotycki zespół klasztorny z kościołem pw. Zwiastowania Pana. To jedna z najstarszych świątyń w regionie; jej początki związane z fundacją oliwskich cystersów sięgają XIII w. Zabytek znajduje się na Pomorskim Szlaku Cysterskim. W sąsiedztwie klasztoru istnieje XIX-wieczny dwór oferujący wynajem pokoi dla turystów.

■ **Karwieńskie Błoto Drugie (gm. Krokowa)** – jedyna miejscowość na Kaszubach związana z osadnictwem holenderskim. Układ ruralistyczny z XVII w. tworzy unikalny w skali kraju krajobraz kulturowy nadmorskiej osady o układzie rzędówki bagiennej. Zachowało się kilka domów ryglowych z XIX w. Współczesna zabudowa letniskowa nawiązuje do dawnej architektury wsi i tworzy spójną całość.

Atrakcje nieoczywiste i inne ciekawe miejsca na trasie i w okolicy

■ **Łeba** – pozostałości dawnej 68 jednostki Dywizjonu Rakietowego Obrony Powietrznej działającej w latach 1974 – 1999.

■ **Osetnik (gm. Choczewo)** – pozostałości tzw. buczków mgłowych (lub inaczej nautofony) czyli obiektów wspomagających prace latarni Stilo w czasie mgły poprzez nadawanie sygnałów dźwiękowych. Relikty pierwszego z nich znajdują się na samej plaży i zachowały się w postaci betonowego cokołu. Drugi, ceglany budynek znajduje się w lesie i jest to wysoka na ok. 20 m wieża.

■ **Lubiatowo (gm. Choczewo)** – dawna jednostka 46 Dywizjonu Rakietowego Obrony Powietrznej, w bezpośrednim sąsiedztwie przebiega ścieżka przyrodnicza Wydma Lubiatowska

■ **Dębki (gm. Krokowa)** – ruina dawnej placówki straży granicznej z lat 30. XX w. znajduje się w lesie przy samej plaży, niedaleko ujścia Piaśnicy do Bałtyku

Inne szlaki rowerowe i propozycje wycieczek

• Szlak niebieski z Kopalina przez Lubiatowo, Osieki do Choczewa (ok. 13 km).

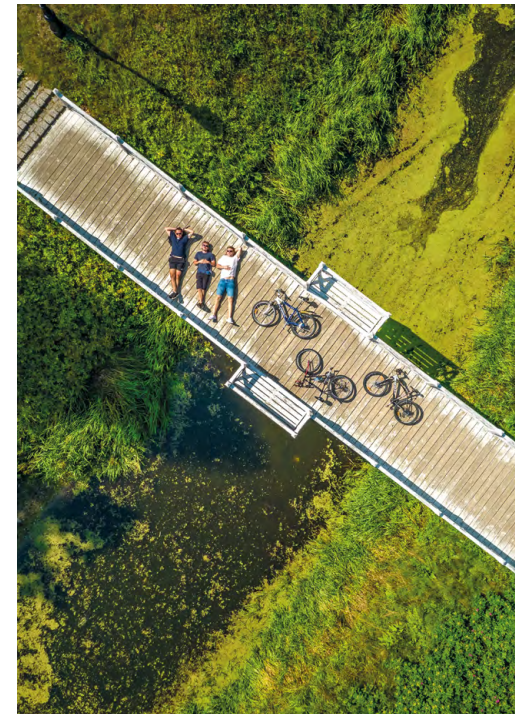
• Szlak żółty z Choczewa do Szklanej Huty (ok. 9 km).

• Szlak pomarańczowy z Kopalina przez Biebrowo, Słajszewo do Sasina, następnie do Stilo i skrajem lasu z powrotem do Kopalina.

• Turystyczny Szlak Północnych Kaszub (niebieski i zielony) z Białogóry do Wejherowa.

• Czerwony szlak Krokowa – Dębki przez Żarnowiec (ok. 13 km).

• Szlak Dworów i Pałaców Północnych Kaszub (nieoznakowany) – kulturowy szlak zarówno rowerowy jak i samochodowy. Produkt turystyczny stworzony na bazie zabytkowych dworów i pałaców, które funkcjonują jako obiekty noclegowe, restauracje, niekiedy hotele oraz SPA.

Odpoczynek w Krokowej na szlaku Dworów i Pałaców Północnych Kaszub

Trasa łącznikowa: Karwieńskie Błota – Władysławowo – Jastarnia – Hel

62
km

Latarnia morska w Rozewiu

Logistyka

Do Karwieńskiego Błota niestety nie ma możliwości dojazdu pociągiem. Natomiast połączenie kolejowe posiada pobliskie Władysławowo, gdzie kursują regionalne pociągi z Gdyni, a w sezonie dalekobieżne z niemal każdej części Polski: Warszawy, Krakowa (przez Częstochowę i Łódź), Lublina, Przemyśla (przez Rzeszów), Jeleniej Góry (przez Wrocław i Poznań) czy Katowic. Wybierając Władysławowo jako stację docelową, mamy możliwość pokonania pętli rowerowej tworzącej fragment trasy głównej EuroVelo 10/13 oraz łącznika na Półwysp Helski oznakowanego jako R10. Jest to to zatem doskonała propozycja dodatkowej wycieczki. Każda z miejscowości wypoczynkowych na Mierzei Helskiej posiada połączenia kolejowe: Chałupy, Kuźnica, Jastarnia, Jurata i Hel.

Charakterystyka, przebieg, wskazówki

Trasa przebiega przez następujące gminy: Krokowa, Władysławowo, Puck (gmina wiejska), Jastarnia i Hel.

Odcinek z Karwieńskich Błot przez Władysławowo do Helu nie jest trasą główną EuroVelo 10/13. Ze względu na wyjątkowe walory turystyczne Mierzei Helskiej obszar ten został włączony do sieci EuroVelo na zasadzie trasy łącznikowej lub dojazdowej, oznakowanej jako R10. Trudno byłoby pominąć urokliwy półwysp i nie skierować turystów rowerowych na jego teren. Bez wątplenia mamy do czynienia z odcinkiem bardzo atrakcyjnym. Duża część trasy na Mierzei biegnie przy samej Zatoce Gdańskiej lub w bardzo bliskiej odległości (od Władysławowa przez Chałupy, Kuźnicę do Jastarni). Woda jest tam praktycznie na wyciągnięcie ręki. W Jastarni na krótko trasa oddala się od wody i wraca nad nią przy porcie rybackim i na promenadzie w Juracie. Na większości przebiegu nawierzchnia drogi rowerowej wykonana jest z kostki betonowej, która ma już swoje lata, jednak planowana jest jej wymiana na asfalt. Do rogatek Helu szlak poprowadzony jest ścieżką leśną wzdłuż drogi wojewódzkiej, niestety

już bez widoku na Zatokę lub Bałtyk. Odcinek pierwszy z Karwieńskiego Błota do Władysławowa obejmuje przejazd przez nadmorskie miejscowości: Ostrowo, Jastrzębią Górę, Rozewie i Chłapowo. Dominują tu asfaltowe drogi rowerowe. Szczególnie atrakcyjny jest fragment od Ostrowa do Jastrzębiej Góry, gdzie trasa prowadzi wzdłuż malowniczej rzeki Czarna Woda. Powrót do trasy głównej EuroVelo 10/13 następuje we Władysławowie, gdzie łącznik R10 dochodzi do Swarzewa prowadząc wzdłuż Zatoki Gdańskiej.

Dedykowane miejsca odpoczynku

- Ostrowo – ul. Plażowa przy mostku na rzece Czarna Woda (wiata, ławostół, stojaki rowerowe, tablica informacyjna).
- Władysławowo – ul. Starowiejska, skwerek przy skrzyżowaniu z ul. Portową (wiata, ławostół, stojaki rowerowe, tablica informacyjna).
- Chałupy – skwerek w okolicy przystani rybackiej Chałupy z widokiem na zatokę (wiata rowerowa ze stojakami, ławki, zestaw naprawczy, tablica informacyjna)
- Jurata – na promenadzie przy brzegu zatoki (ławki, stojaki rowerowe, tablica informacyjna).

Możliwe utrudnienia

Najtrudniejszym fragmentem tego etapu jest ok. kilometrowy odcinek wzdłuż drogi 215 w Karwieńskim Błocie Pierwszym od ul. Plażowej do ul. Krokowskiej. Nie ma tam w tej chwili dedykowanej infrastruktury rowerowej więc należy zachować szczególną ostrożność, bo ruch pojazdów w sezonie jest duży. Odcinek jest planowany do realizacji w najbliższych latach. W Jastrzębiej Górze ul. Żarnowcowa może okazać się dla niektórych trudna ze względu na spory podjazd. Na szczęście nachylenie nie jest zbyt strome i długie (ok. 500 m) a podjazd ułatwia dobra, asfaltowa nawierzchnia.

Zobaczysz na trasie EuroVelo 10/13 i w okolicy

■ **Ostrowo (gm. Władysławowo)** – nadmorska miejscowość wypoczynkowa, nad rzeką Czarna Woda znajduje się przystań kajakowa.

■ **Jastrzębia Góra (gm. Władysławowo)** – miejscowość letniskowa, której początki sięgają okresu międzywojennego.

– Klif i plaża – wysoki klif od zawsze był wizytówką Jastrzębiej Góry, stanowił zarazem jej największe zagrożenie bowiem urwisty brzeg niegdyś cofał się w głąb lądu zabierając ze sobą zabudowę. Na plażę schodzi się wysokimi drewnianymi schodami.

– promenada – nieduży deptak kreowany jako turystyczne serce Jastrzębiej Góry.

– Gwiazda Północy – najdalej na północ wysunięty skrawek Polski, znajduje się tu pamiątkowy obelisk

– Lisi Jar – malowniczy wąwóz o długości ok. 350 m i zagłębieniu sięgającym 50 m dochodzący do samej plaży, strome zbocza porośnięte są okazałym, stuletnim drzewostanem z przewagą buka.

■ **Rozewie (gm. Władysławowo)** – miejscowość wypoczynkowa słynąca z najstarszej latarni morskiej w województwie pomorskim z 1822 r. Obok znajduje

się druga, nieczynna latarnia wybudowana w 1875 r. W odróżnieniu od starszej sąsiadki nie jest dostępna do zwiedzania. Bezpośrednio przy latarniach znajduje się rezerwat przyrody Przylądek Rozewski.

■ **Dolina Chłapowska (gm. Władysławowo)** – kolejny okazały wąwóz dochodzący do plaży, znajdujący się pod ochroną jako rezerwat przyrody.

■ **Władysławowo** – jeden z najpopularniejszych nadmorskich kurortów w Polsce, położony u nasady Mierzei Helskiej.

– Dom Rybaka – najbardziej charakterystyczny budynek we Władysławowie z dominującą nad okolicą, wysoką na ponad 60 m wieżą. Na szczycie mieści się punkt widokowy, zaś we wnętrzu wieży Muzeum Motyli,

– Port rybacki – udostępniony do zwiedzania, można z bliska oglądać liczne kutry i prace rybaków. Długi na ponad 700 m betonowy falochron stanowi też molo spacerowe,

– Cetniewo – Aleja Gwiazd Sportu, legendarny Ośrodek Przygotowań Olimpijskich z rozbudowaną infrastrukturą sportową, modernistyczny kościół pw. Wniebowzięcia NMP,

– Hallerówka – dawna willa gen. Józefa Hallera, obecnie muzeum jemu poświęcone.

■ **Chałupy (gm. Władysławowo)** – miejscowość wypoczynkowa na Mierzei Helskiej znana z doskonałych warunków do uprawiania windsurfingu i kitesurfingu.

Trasa rowerowa wzdłuż Czarnej Wody między Ostrowem a Jastrzębią Górą

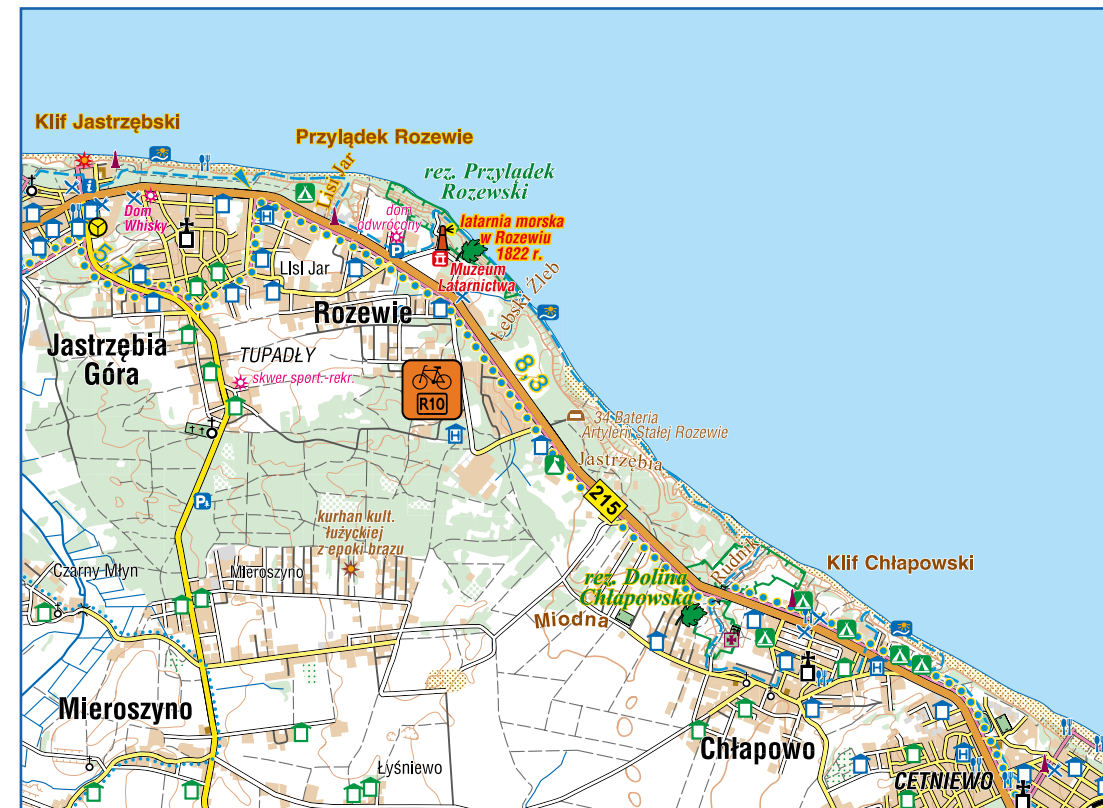
■ **Kuźnica (gm. Jastarnia)** – port rybacki z klimatem jakiego nie ma na całej Mierzei.

■ **Jastarnia** – kościół neobarokowy z lat 30. XX w. z wystrojem o marynistycznym charakterze, zabytkowa chata kaszubska z działającym w jej wnętrzach kameralnym muzeum rybackim, port morski z bazą rybacką, pasażerską oraz mariną, cumują tu również tradycyjne łodzie kaszubskie Pomeranki.

■ **Ośrodek Oporu Jastarnia** – zespół 3 ciężkich schronów bojowych (Sęp, Saragossa i Sabała) oraz jednego lekkiego schronu. Osobliwa jest ich lokalizacja: Sokół znajduje się na terenie campingu na plaży od strony zatoki, Sęp - na plaży od strony morza, a pozostałe w nadmorskim lesie.

■ **Jurata (gm. Jastarnia)** – kameralny kurort chętnie odwiedzany przez celebrytów, sportowców i polityków, promenada Międzymorze to jedyny w swoim rodzaju deptak przecinający Mierzeję Helską i łączący plażę nad Bałtykiem z molo nad Zatoką Pucką.

■ **Hel** – początek Polski lub też jej koniec, jeśli wziąć pod uwagę położenie na samym krańcu Mierzei Helskiej. Popularna miejscowość wypoczynkowa o długiej historii związanej również z wojskiem i militariami.

W porcie rybackim w Kuźnicy

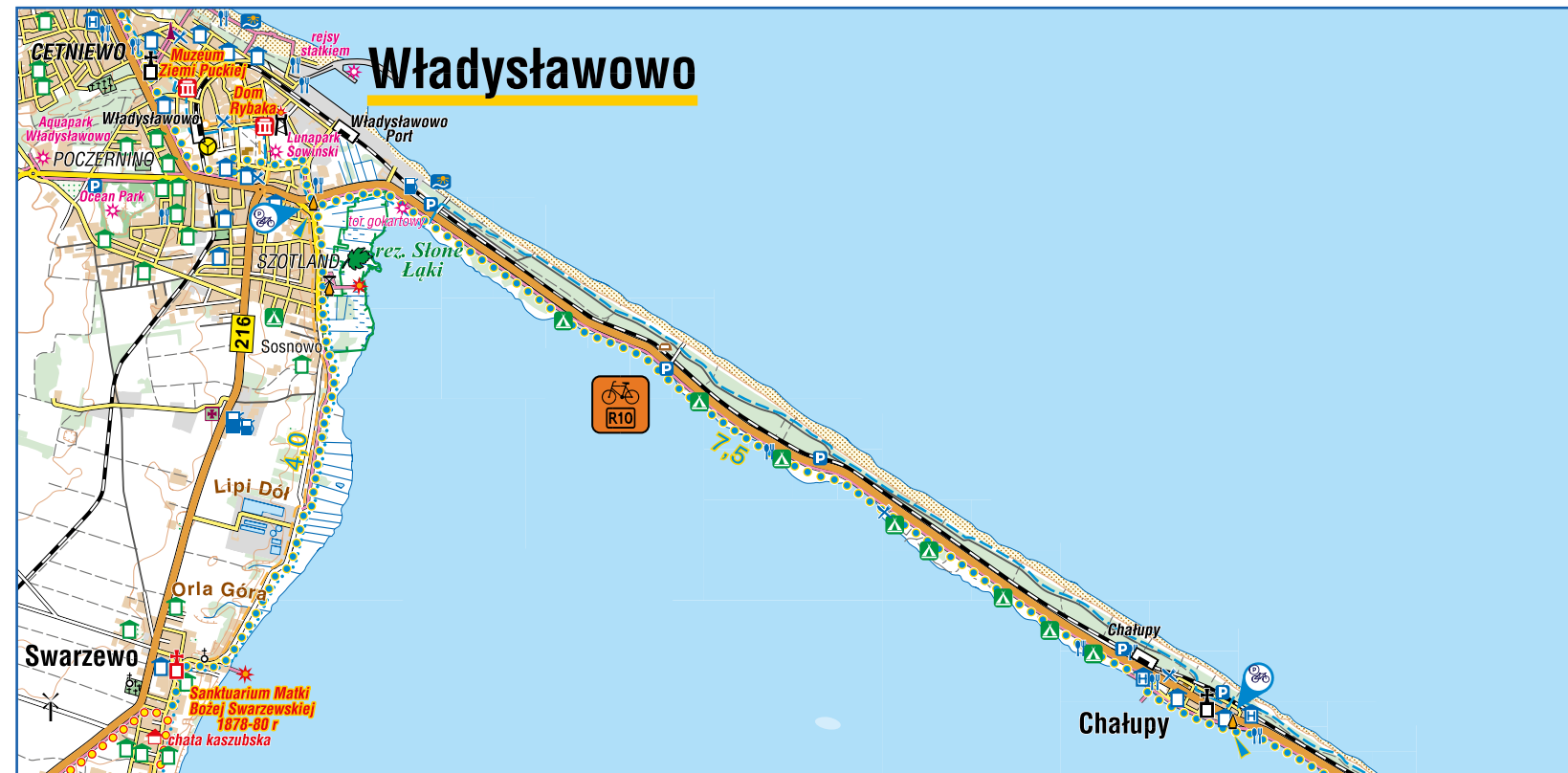
- Ul. Wiejska – serce Helu i główny deptak spacerowy turystów. Zachowało się kilka starych ryglowych i murowanych domków rybackich, w których mieszczą się restauracje i kawiarnie,
- Muzeum Rybołówstwa, oddział Narodowego Muzeum Morskiego – mieści się w dawnym gotyckim kościele z XV w.,
- Port – posiada bazę rybacką, pasażerską oraz marinę. Znajduje się tu charakterystyczny budynek w kształcie jajka, jeden z symboli współczesnego Helu,

Bunkry na plaży w Jastarni

- Fokarium - stacja morska Uniwersytetu Gdańskiego jest ośrodkiem badawczym i rehabilitacyjnym fok. Dla turystów jest przede wszystkim wielką atrakcją, gdyż mogą obserwować zwierzęta z bliska i obejrzeć ich karmienie,
- Cypel Helski – końcowy fragment Mierzei Helskiej otoczony z trzech stron wodami Bałtyku. Przez wydmy poprowadzona jest kładka spacerowa. Na terenie cypla zachowały się liczne obiekty militarne:

- wieża kierowania ogniem, stanowiska ogniowe, schrony i magazyny,
- Latarnia morska – znajduje się niedaleko cypla na końcu ul. Bałtyckiej. Wybudowana w 1942 r. na miejscu starej latarni wysadzonej przez polskie wojska w 1939 r. Charakterystyczna czerwona wieża ma 41,5 m wysokości i jest doskonałym punktem widokowym. Latarnia udostępniona do zwiedzania w sezonie letnim,

– Muzeum Obrony Wybrzeża i Muzeum Helu – rozległy kompleks muzealny składający się z największego na świecie stanowiska artyleryjskiego obrony wybrzeża kalibru 406 mm, wieży kierowania ogniem, baterii im. H. Laskowskiego (na Cyplu

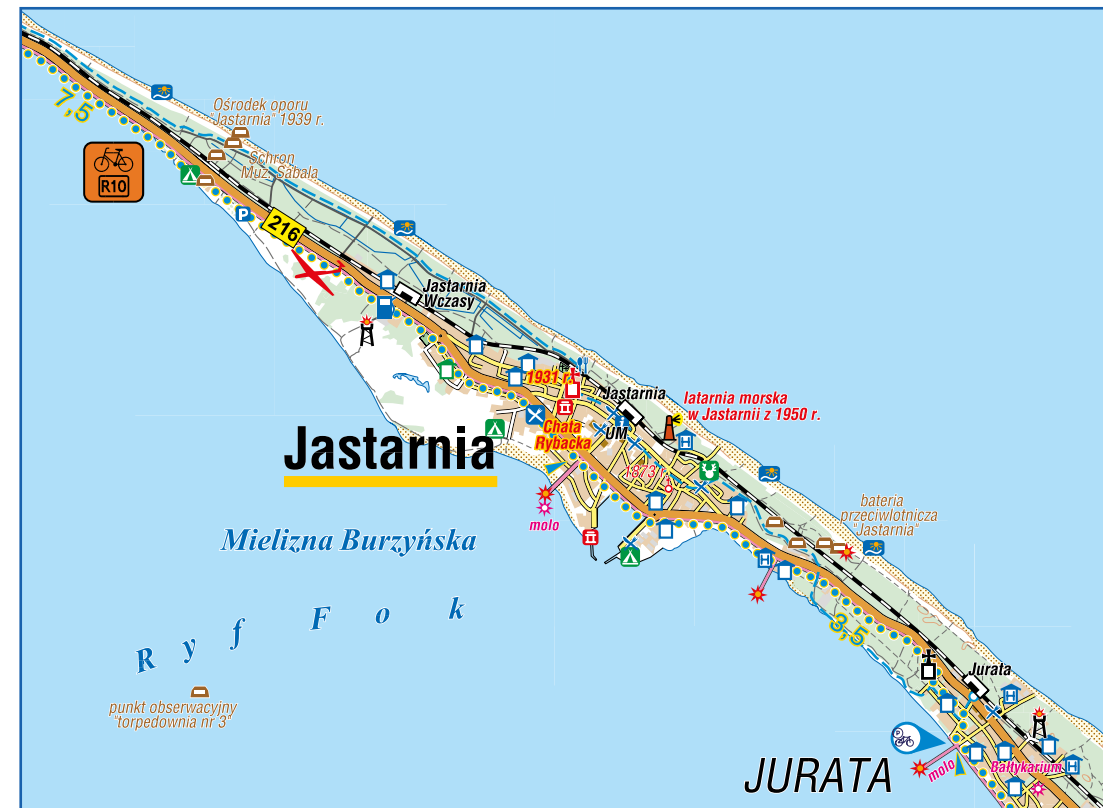
Latarnia morska w Helu

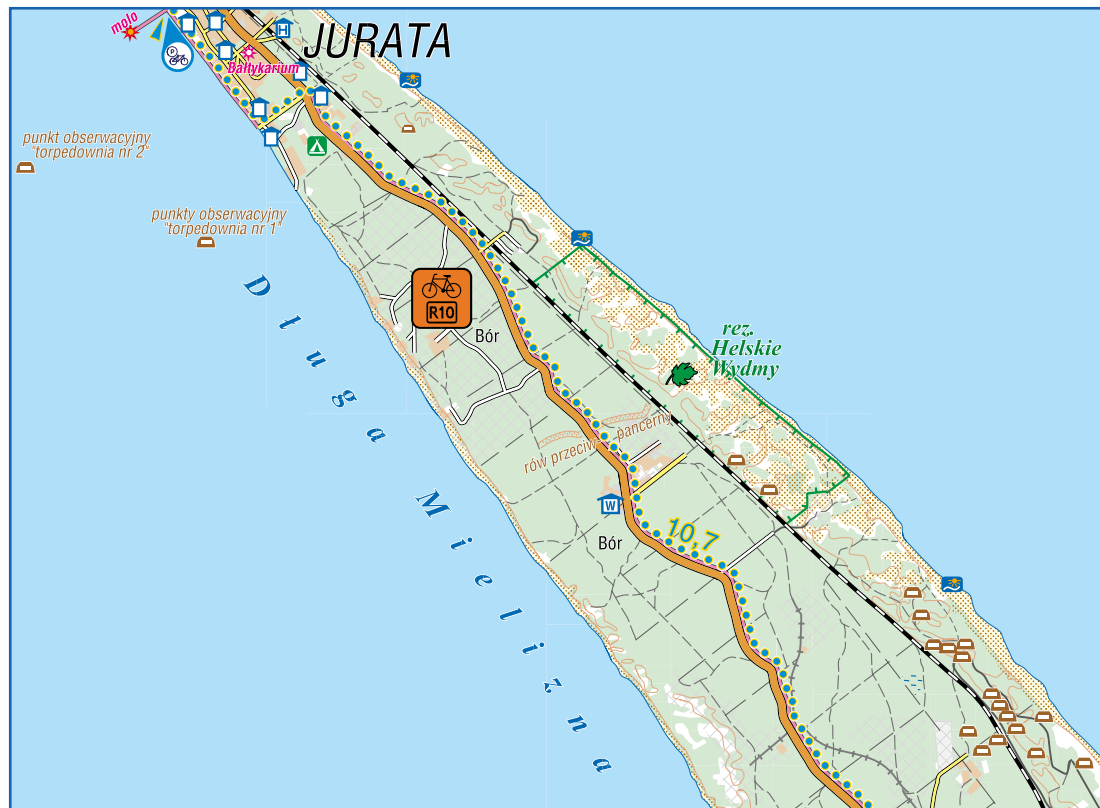
Helskim), skansenu uzbrojenia wielkogabarytowego (armaty, miny, torpedy i wyrzutnie torpedowe, łodzie, pojazdy), skansenu kolejowego oraz muzeum przyrodniczo-etnograficznego,

– Helskie fortyfikacje – potężny zespół różnego rodzaju obiektów militarynych rozmieszczonych w lasach w okolicy Helu. Zwiedzanie najlepiej odbywać ze szczegółową mapą lub nawigacją GPS, gdyż dotarcie do niektórych mniej znanych obiektów stanowi nie lada wyzwanie. Do tych najważniejszych zabytków prowadzą oznakowane Szlaki Fortyfikacji Helskich z tablicami informacyjnymi.

Atrakcje nieoczywiste i inne ciekawe miejsca na trasie i w okolicy

- **Rozewie (gm. Władysławowo)** – pozostałości 34 Baterii Artylerii Stałej, część obiektów jest ogólnodostępna, m.in. stanowiska ogniowe.
- **Jastarnia** – niemiecka bateria przeciwlotnicza, zachowane obiekty znajdują się w okolicy wejścia na plażę nr 54.
- **Hel** – dawna latarnia morska na Górze Szwedów, zachowana w postaci ażurowej konstrukcji o wysokości 17 m, osadzonej na żelbetowym cokole. Obiekt można oglądać jedynie z zewnątrz.

■ **Hel** – wraki ORP Grom i ORP Wicher, znajdują się na plaży przy porcie wojennym.

Inne szlaki rowerowe i propozycje wycieczek

Pętla Kaszub Północnych – wycieczka obejmująca fragmenty tras EuroVelo 10/13 i łącznika R10 zaproponowana w formie pętli. Początkiem trasy może być Władysławowo, Swarzewo lub Gniezdzewo, czyli miejscowości z dostępem do połączeń kolejowych. W przypadku rozpoczęcia wycieczki we Władysławowie wykorzystuje się przebieg trasy łącznikowej R10 w kierunku zachodnim przez Chłapowo, Rozewie, Jastrzębią Górę i Ostrowo. W Karwieńskim Błocie (!) zmieniamy szlak i jedziemy na południe trasą główną EuroVelo10/13 do Sławoszyna. Dojeżdżamy następnie do dawnego nasypu kolejowego, obecnie stanowiącego drogę rowerową. Należy skręcić na zachód do Krokowej (ok. 2,5 km) a następnie wrócić z powrotem na to samo skrzyżowanie i jechać prosto wygodną asfaltową drogą rowerową do Gniezdzewa (ok. 17 km od Krokowej). Do Władysławowa przez Swarzewo jedzie się wzdłuż zatoki. Atrakcje i miejscowości na trasie: Władysławowo, Rozewie, Ostrowo (opisy powyżej), Rezerwat Bielawa, Zamek w Krokowej, Pałac w Kłaninie, Folwark w Starzyńskim Dworze, Łebcz, Swarzewo, Rezerwat Słone Łąki.

Rowerem przez Cypel Helski

Etap 4: Karwieńskie Błota – Puck – Gdynia

66
km

Na trasie między Krokową a Sławoszynem

Logistyka

Najbliższymi stacjami kolejowymi są Władysławowo lub Swarzewo. Najlepiej jednak rozpocząć trasę we Władysławowie i wydłużyć etap o ok. 18 km, jadąc łącznikiem R-10 przez Rozewie i Ostrowo do Karwieńskich Błot (patrz opis Pętli Kaszub Północnych). Wybierając Swarzewo jako punkt wypadowy trzeba mieć na uwadze, że jadąc do Karwieńskich Błot i tak trzeba wrócić z powrotem tą samą drogą.

Charakterystyka, przebieg, wskazówki

Ten etap przebiega przez gminy Krokowa, Puck, Kosakowo oraz miasto Puck. Nawierzchnia na całym odcinku jest mocno zróżnicowana. Są lokalne drogi asfaltowe o niskim natężeniu ruchu (Karwieńskie Błoto, Swarzewo, Rzucewo, Osłonino, Mosty, Mechelinki), gruntowe drogi z dobrej jakości kruszywa (okolice rezerwatu Bielawa, Bładzikowo, Rzucewo, Osłonino, Mechelinki) czy fragmenty z płyt betonowych w sąsiedztwie rezerwatu Beka. Nie brakuje też wygodnych dróg rowerowych z asfaltu (np. 17-kilometrowy odcinek z Krokowej do Swarzewa) i gdzieś tam z be-

tonowej kostki. Głównym walorem 5 etapu EuroVelo 10/13 jest bliskość Zatoki Gdańskiej. Od Swarzewa prowadzi równoległe do linii brzegowej, momentami dochodząc niemal do samego brzegu (np. Swarzewo, Puck, Bładzikowo, Rzucewo, Mechelinki) a innym razem oddala się na ok. 3 km (np. Moście Błota, Kosakowo). Wspomniany odcinek z Krokowej do Swarzewa prowadzi po dawnym nasypie kolejowym a na nieistniejących już stacjach znajdują się miejsca postojowe dla rowerzystów (Krokowa (z WC), Sławoszyno, Kłanino, Radoszewo (z WC) i Starzyński Dwór z fragmentem dawnego peronu). Atrakcyjne parkingi rowerowe znajdują się również w Pucku (3 miejsca nad samą zatoką w tym 1 z WC). Zatoka Gdańska dostarcza niezwykłych widoków. Na trasie znajduje się kilka miejsc, z których podziwiać można rozległe morskie panoramy: chociażby Kaczy Winkiel w okolicy Pucka, miejsce postojowe Rozgard w Pucku, klif w Mechelinkach czy wieża widokowa w rezerwacie Beka.

Dedykowane miejsca odpoczynku

- **Krokowa** – ul. Kolejowa przy szkole (wiaty, ławostół, stojaki rowerowe, toaleta, tablica informacyjna).
- **Sławoszyno** – przy skrzyżowaniu trasy rowerowej z ul. Szkolną (wiaty, ławostół, stojaki rowerowe, tablica informacyjna).
- **Kłanino** – na trasie rowerowej po dawnym nasypie kolejowym w okolicy pałacu (wiaty, ławostół, stojaki rowerowe, tablica informacyjna).

- **Radoszewo** – na trasie rowerowej po dawnym nasypie kolejowym przy skrzyżowaniu z ul. Lipową (wiaty, ławostół, stojaki rowerowe, toaleta, tablica informacyjna).
- **Starzyński Dwór** – na trasie rowerowej po dawnym nasypie kolejowym przy drodze wojewódzkiej 213 (wiaty, ławostół, stojaki rowerowe, tablica informacyjna).
- **Łebcz** – na trasie rowerowej po dawnym nasypie kolejowym w okolicy skrzyżowania ul. Topolowej z ul. Młyńską (wiaty, ławostół, stojaki rowerowe, tablica informacyjna).
- **Gnieźdźzewo** – na trasie rowerowej po dawnym nasypie kolejowym w okolicy czynnej stacji kolejowej Swarzewo (wiaty, ławostół, stojaki rowerowe, tablica informacyjna).
- **Kaczy Winkiel** – miejsce widokowe nad Zatoką Pucką (ławki, stojaki rowerowe, tablice informacyjne).
- **Puck Zatopiony Port** – miejsce widokowe nad Zatoką Pucką (wiaty, ławostół, stojaki rowerowe, tablica informacyjna).
- **Puck Zielony Mostek** – miejsce w parku nieopodal plaży (ławki, stojaki rowerowe, toaleta, tablica informacyjna).

- **Puck Rozgard** – miejsce widokowe nad Zatoką Pucką (wiaty, ławostół, stojaki rowerowe, tablica informacyjna).
- **Moście Błota** – w okolicy rezerwatu przyrody Beka.
- **Pierwoszyno** – w lesie w okolicy punktu widokowego na Zatokę Pucką.
- **Pogórze** – przy ul. Derdowskiego.

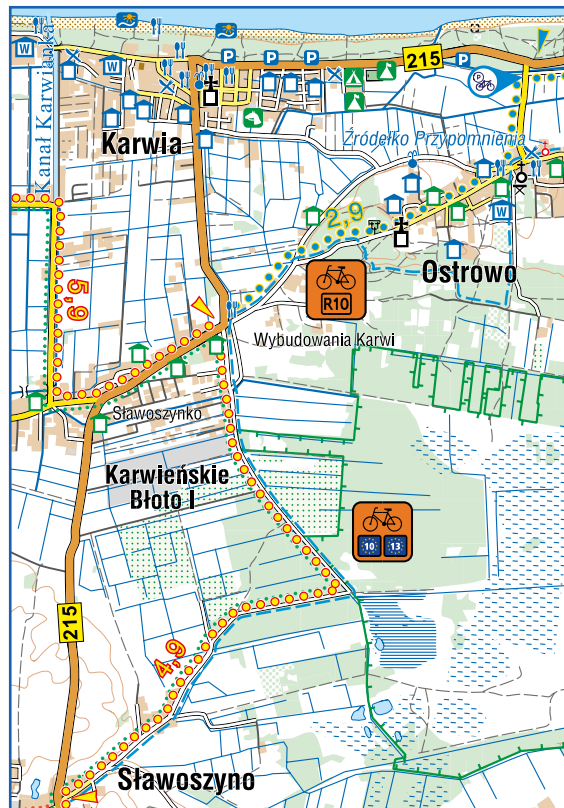
Możliwe utrudnienia

Na kilku fragmentach trasa prowadzi jezdnią w ruchu ogólnym. Najbardziej niebezpiecznym odcinkiem jest przejazd o długości ok. 1 km wzdłuż drogi wojewódzkiej 216 w Karwieńskim Błocie (I). Należy tu zachować szczególną ostrożność, gdyż w sezonie ruch pojazdów jest znaczny. W najbliższych latach planowane jest wykonanie drogi rowerowej, więc problem zostanie rozwiązany. W Sławoszynie ponownie pokonujemy odcinek na drodze wojewódzkiej (ok. 300 m). Tym razem jest to droga 215 i panuje na niej mniejszy ruch pojazdów. W Rzucewie przed zamkiem trzeba pokonać niewielki podjazd wykonany z żurowych płyt (ok. 100 m), zaś droga do sąsiedniego Osłonina przebiega lokalną szosą wzdłuż zabytkowej alei lipowej. Tutaj rowerzysta porusza się na zasadach ogólnych, jednak zastosowane zostało odpowiednie oznakowanie poprawiające bezpieczeństwo użyt-

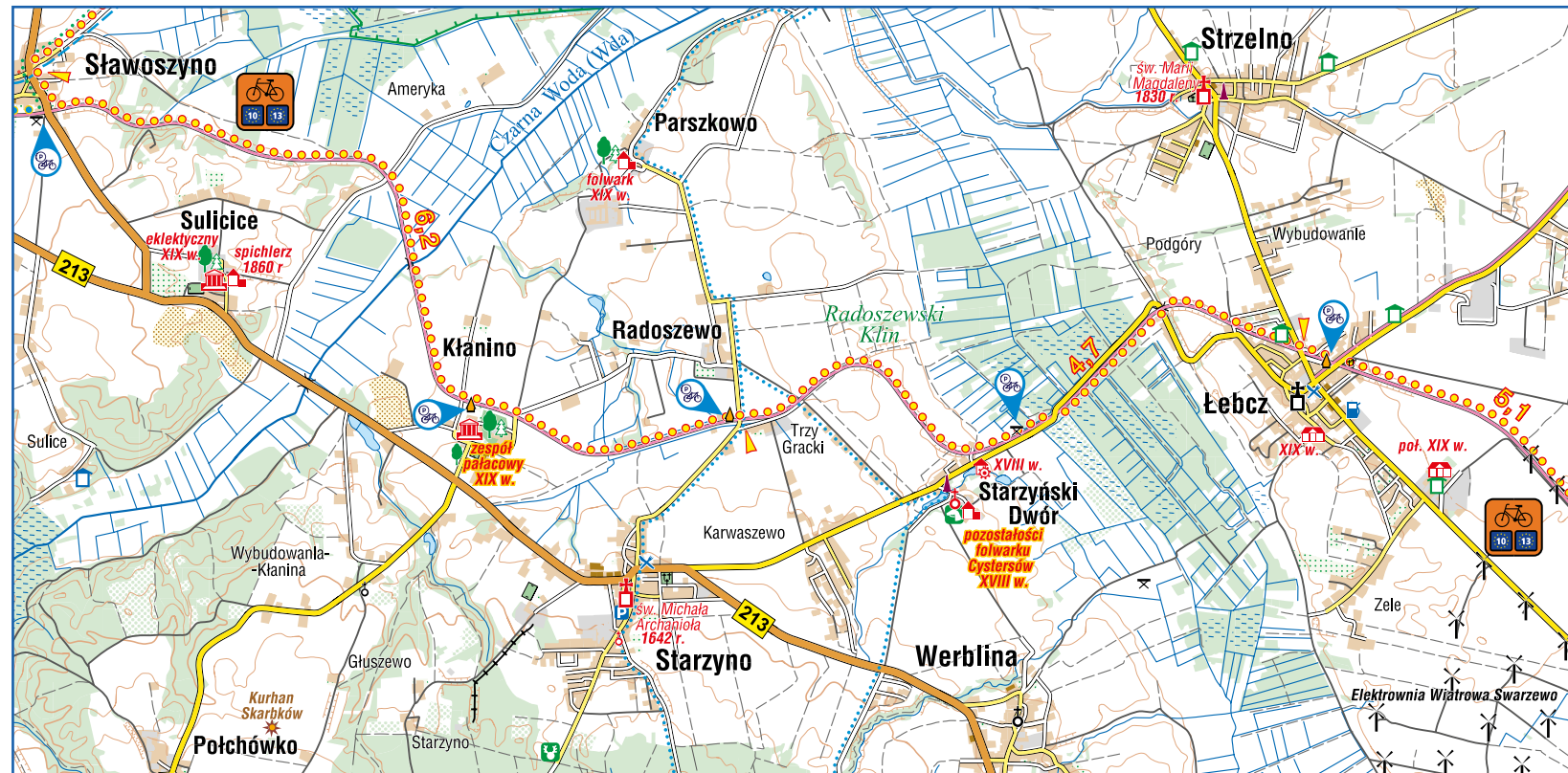
kowników jednośladów. Przez rezerwat Beka prowadzi droga z betonowych płyt, która w najbliższym okresie planowana jest do modernizacji pod kątem turystyki rowerowej. W kilku miejscach na terenie gminy Kosakowo mogą trwać prace budowlane lub są one przygotowywane. Na trasie znajdują się stosowne oznaczenia i informacje. Szczególnie trudnym odcinkiem może okazać się ul. Klifowa w Mechelinkach. Końcowy odcinek tej ulicy w kierunku lasu tworzy stromy zjazd mogący stanowić spore utrudnienie. Planowana w tym miejscu inwestycja z pewnością zniweluje tę przeszkodę.

Miejsce postojowe nad Zatoką Pucką w Pucku

Widok na Puck od strony portu rybackiego

Zobaczysz na trasie EuroVelo 10/13 i w okolicy

- Krokowa** – zamek z XVIII w., przebudowany i rozbudowany na bazie wcześniejszej budowli o średniowiecznych korzeniach. Siedziba rodowa znamienitej pomorskiej rodziny von Krockow. Obecnie funkcjonuje jako obiekt noclegowy i konferencyjny z restauracją i znajduje się na szlaku kulturowym Dwory i Pałace Kaszub Północnych. W pobliżu, w budynku dawnej gospody mieści się Muzeum Regionalne, a obok góruje nad okolicą neogotycki kościół z dwoma wieżami o charakterystycznej zamkowej sylwetce.
- Kłanino (gm. Krokowa)** – pałac w stylu włoskim z XVII-XIX w. otoczony parkiem i zabudowaniami dawnego folwarku. Jest częścią szlaku kulturowego Dwory i Pałace Kaszub Północnych i oferuje noclegi w stylowych pokojach. Wewnątrz zachowało się unikatowe wyposażenie sieni gdańskiej z XVIII/XVIII w. z autentycznymi zabytkowymi elementami: schody, kominek, szafa gdańska.
- Starzyno (gm. Puck)** – kościół z XVII w. ufundowany przez cystersów. Wnętrze posiada cenny barokowy wystrój, m.in.: ołtarze, chrzcielnica oraz okazała polichromia przedstawiająca Sąd Ostateczny.

- Starzyński Dwór (gm. Puck)** – pozostałości dawnego folwarku cysterskiego w postaci kilku budynków gospodarczych i kaplicy przylegającej do bramy wjazdowej. Obiekt sukcesywnie remontowany, niestety niedostępny do zwiedzania.
- Swarzewo (gm. Puck)** – Sanktuarium Maryjne w neogotyckiej świątyni z 1880 r. W ołtarzu głównym znajduje się cudowna figura Matki Bożej prawdopodobnie z XIV w. Nad zatoką jest niewielka przystań żeglarska a nieco wcześniej przy drodze dojazdowej barokowa kapliczka ze źródłem „cudownej” wody.
- Puck** – miasto nad Zatoką Pucką (częścią Zatoki Gdańskiej) z dobrze rozwiniętą bazą żeglarską i ciekawymi zabytkami.
  - Gotycki kościół św. Piotra i Pawła z zabytkowym wystrójem wnętrza, m.in.: ołtarz główny z XVIII w., barokowa kaplica Wejherów,
  - Rynek z kamieniczkami z XIX i XX w oraz neogotyckim ratuszem,
  - Muzeum Ziemi Puckiej – w mieście są dwa oddziały muzeum: Kamienica Mieszczkańska na rynku oraz ryglowy Szpitalik z XVIII w. przy ul. Wałowej. W obu miejscach prezentowane są wystawy związane z historią, kulturą, rzemiosłem oraz życiem codziennym w dawnym Pucku i na Kaszubach Północnych,

Widok na zatokę i Osadę Łowców Fok

Pałac w Rzucewie

– Muzeum Morskiego Dywizjonu Lotniczego – poświęcone istniejącej w Pucku w okresie międzywojennym bazie lotnictwa morskiego,

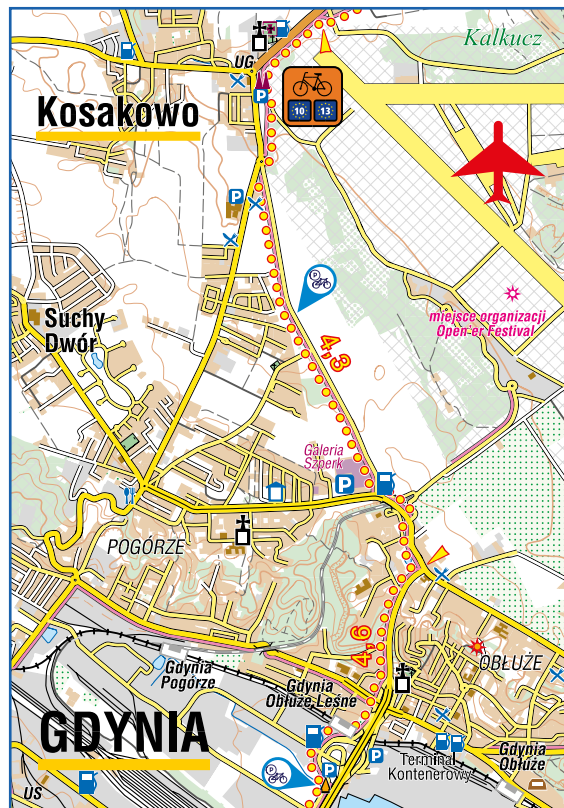
– Port Jachtowy (Marina) – posiada obecnie 60 miejsc do cumowania a planowana rozbudowa zwiększy jej pojemność o dodatkowe 100. Teren portu jachtowego to popularne miejsce spacerowe turystów. W charakterystycznym budynku na końcu moła znajduje się stylowa tawerna z widokiem na morze. Do portu przylega plaża miejska,

– Port rybacki – położony jest na zachód od mariny. Na nabrzeżu stoi symboliczny słupek, poświęcony Zaślubinom Polski z morzem w 1920 r. Obok znajduje się popiersie „Błękitnego Generała” Hallera oraz pomnikowy obelisk.

■ **Rzucewo (gm. Puck)** – neogotycki pałac z poł. XIX w. należący w XVII w. do króla Jana III Sobieskiego. Jego imię nosi dzisiaj funkcjonujący w zabytku obiekt noclegowy. Nad zatoką znajduje się niewielki pomost cumowniczy, a niecały kilometr na północ Park Kulturowy Osada Łowców Fok. Brzeg Zatoki Puckiej na południe od Rzucewa należy do najbardziej dzikich, niedostępnych i malowniczych.

■ **Ostłonino (gm. Puck)** – klif i malowniczy brzeg usłany kamieniami, w sąsiedztwie niewielki pomost cumowniczy.

- **Rezerwat Beka (gm. Puck)** – obszar słonych łąk położony u ujścia rzeki Redy do morza. Rezerwat jest ostoją ptaków o randze europejskiej (blisko 200 gatunków). Dla turystów chcących podziwiać ten niezwykle krajobraz i obserwować ptactwo wybudowana została wieża widokowa.
- **Mosty (gm. Kosakowo)** – dwór z XVII-XIX w.
- **Mechelinki (gm. Kosakowo)** – port rybacki z moło dla spacerowiczów, na południe od portu niezwykle

malownicza kamienista plaża z wysokim brzegiem klifowym (doskonały punkt widokowy na krawędzi klifu z trasy Eurovelo 10/13).

- **Rewa (gm. Kosakowo, poza trasą EuroVelo 10/13)** – kameralna miejscowość wypoczynkowa z dobrą bazą noclegową i gastronomiczną. Osobliwością Rewy jest słynny cypel zwany po kaszubsku Sżperk. Jest to wąska piaszczysta ławica, oddzielająca wody zatok Puckiej i Gdańskiej. Rewa to idealne miejsce do uprawiania windsurfingu i kitesurfingu.

Molo w Mechelinkach

Atrakcje nieoczywiste i inne ciekawe miejsca na trasie i w okolicy

- **Sulicice (gm. Krokowa)** – ruiny pałacu z XIX w., obiekt niedostępny do zwiedzania.
- **Starzyński Dwór (gm. Puck)** – grobowiec rodziny von Grass, znajduje się w okolicy dawnego folwarku cysterskiego.
- **Puck** – stara lodownia prawdopodobnie wybudowana w latach 30. XX w., znajduje na ścianie klifu przy plaży.
- **Rzucewo (gm. Puck)** – ruiny mauzoleum rodziny von Below, obiekt znajduje się w okolicy dawnej cegielni na południe od wsi.
- **Wrak ORP Kujawiak** – tkwi w wodach Zatoki Puckiej przy Rybitwiej Mieliznie między Rewą a Kuźnicą.

Propozycje innych wycieczek rowerowych

Szlak Dworów i Pałaców Północnych Kaszub (nieoznakowany) – kulturowy szlak zarówno rowerowy jak i samochodowy. Produkt turystyczny stworzony na bazie zabytkowych dworów i pałaców, które funkcjonują jako obiekty noclegowe, restauracje, niekiedy hotele oraz SPA. Trasa liczy ok. 206 km. Na jej pokonanie należy przeznaczyć minimum 3 dni. Więcej tutaj

Etap 5: Gdynia – Sopot – Gdańsk – Jantar

55 km

Bulwar Nadmorski im. Feliksa Nowowiejskiego w Gdyni

Logistyka

Pod względem komunikacyjnym to najbardziej dostępny fragment trasy. Gdańsk, Sopot i Gdynię obsługują krajowe i międzynarodowe połączenia kolejowe. Do Trójmiasta dostać się można niemal z każdego miejsca w Polsce. Dodatkowo w Gdańsku funkcjonuje międzynarodowy port lotniczy.

Charakterystyka, przebieg, wskazówki

Trasa przebiega przez miasta Gdynię, Sopot i Gdańsk oraz fragment wiejskich gmin Pruszcz Gdański i Stegna, która położona jest już na Mierzei Wiślanej. Szlak poprowadzony został przez najbardziej atrakcyjne części Trójmiasta, dlatego też na pokonanie tego etapu należy przeznaczyć odpowiednio więcej czasu, aby chociaż pobieżnie poznać walory nadmorskiej metropolii. Sam przejazd bez zwiedzania powinien zająć kilka godzin w zależności od tempa. W Gdyni oprócz przejazdu przez północną dzielnicę Obłuże, trasa mija terminal kontenerowy (estakadą rowerową!) co może być ciekawym doświadczeniem

biorąc pod uwagę niecodzienne, portowe widoki. Następnie dochodzi do samego serca miasta pokonując ulice modernistycznego śródmieścia i atrakcyjnej strefy nadmorskiej. Przejazd między centrum a południową dzielnicą Orłowo odbywa się główną arterią komunikacyjną miasta al. Zwycięstwa wykorzystując asfaltową drogę rowerową. Od Orłowa do granicy z Sopotem jedziemy już cały czas wzdłuż morza. W Sopocie krótko ponownie spotykamy ruchliwą al. Zwycięstwa, po czym ul. Haffnera wracamy nad morze. Nadmorską promenadą jedziemy już aż do samego Gdańska, przecinając po drodze Skwer Kuracyjny przy molo. W Gdańsku początkowo jedziemy dzielnicami Jelitkowo i Brzeźno, wzdłuż popularnej nadmorskiej alei, następnie przez Wrzeszcz i Aniołki trasa dochodzi do Starego Miasta i dalej do Głównego Miasta. Wyjazd ze Śródmieścia prowadzi ul. Elbląską w kierunku rafinerii. Ostatni gdański akcent to Wyspa Sobieszewska. W Świbnie pokonujemy Przekop Wisły promem. Przeprawa funkcjonuje od końca

kwietnia do końca września a bilet na rower kosztuje 5 zł (rower+rowerzysta). W Mikoszewie szlak skręca w las i do samego Jantara już go nie opuszcza. Nawierzchnia na EuroVelo 10/13 w Trójmieście jest najwyższej jakości. Dominują asfaltowe drogi rowerowe, gdzieś tam z betonowej kostki. Poza Gdańskiem od Mikoszewa do Jantara trasa wiedzie leśną drogą z dobrej jakości kruszywa.

Dedykowane miejsca odpoczynku

- **Gdynia Port** – przy terminalu promowym, widok na port (wiata, ławki, stoły, stojaki rowerowe, zestaw naprawczy dla rowerów, tablica informacyjna).
- **Gdynia Stocznia** – ul. Janka Wiśniewskiego przy Pomniku Ofiar Grudnia 70 (stojaki rowerowe, ławki, tablica informacyjna).
- **Gdynia Bulwar** – na bulwarze z widokiem na morze (wiata, stół, ławki, stojaki rowerowe, toaleta, zestaw naprawczy dla rowerów, tablica informacyjna).
- **Gdynia Park Kolibki** – przy mostku w parku nad morzem (wiata, ławki, stół, stojaki rowerowe, tablica informacyjna).
- **Sopot Park Północny** – przy ujściu potoku Swelinia do morza (stojaki rowerowe, ławki, tablica informacyjna).
- **Sopot Molo** – przy wejściu na plażę obok molo (stojaki rowerowe, ławki, zestaw naprawczy dla rowerów, tablica informacyjna).
- **Sopot Kemping** – przy promenadzie nadmorskiej obok wejścia na plażę (stojaki rowerowe, ławki, tablica informacyjna).

Możliwe utrudnienia

Właściwie na tym etapie nie ma większych utrudnień związanych z brakiem lub złą jakością infrastruktury rowerowej czy też znaczących wzniesień. Drobne niedogodności dla bardziej wymagających mogą pojawić się na odcinku ul. Janka Wiśniewskiego. Nie ma tam dedykowanej drogi rowerowej, lecz ciąg pieszo-rowerowy na tym fragmencie w zupełności wystarcza, bo ruch pieszych jest tu znikomy. Do placu przed dworcem PKP Gdynia Główna wyznaczone są pasy dla ruchu rowerowego. Jest to jednak rozwiązanie tymczasowe, gdyż miasto niebawem przystąpi do modernizacji całego odcinka ul. Janka Wiśniewskiego i powstanie tam infrastruktura rowerowa najwyższej jakości. Dla rowerzystów podróży

jących EuroVelo 10/13 poza okresem kwiecień-wrzesień sporym utrudnieniem będzie nieczynny prom na Przekopie Wisły między Świbnem a Mikoszewem. Należy wówczas pojechać na południe Wiślaną Trasą Rowerową/EuroVelo 9 do Kiezmarka (na całym odcinku jest asfaltowa droga rowerowa) i pokonać Wiślę tamtejszym mostem, następnie wrócić na północ początkowo drogą powiatową do Drewnicy, a dalej asfaltową ścieżką rowerową po koronie wału przeciwpowodziowego do samego Mikoszewa. Wydłużamy tym samym podróż o ok. 20 km, jednak jakość infrastruktury i niezwykle widoki na Przekop Wisły dostarczają niezapomnianych wrażeń.

Plaża w Orłowie

Molo Południowe / skwer Kościuszki w Gdyni

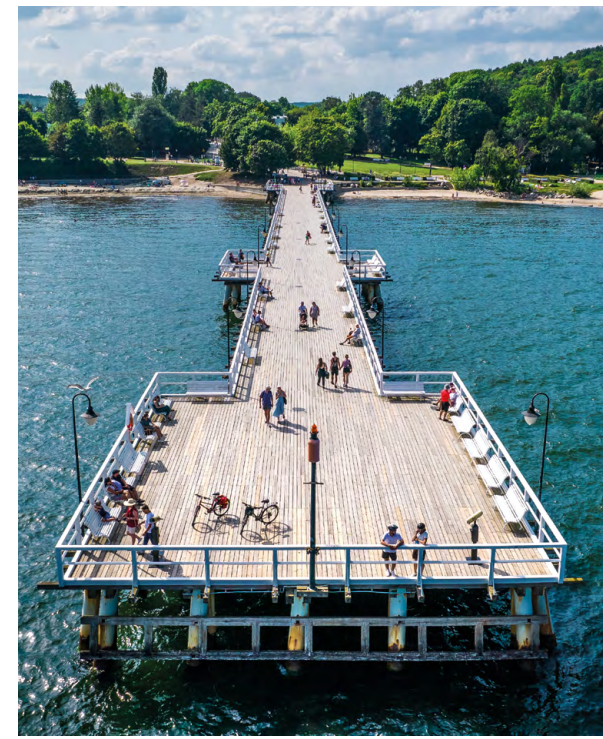
Zobaczysz na trasie EuroVelo 10/13 w Gdyni

- **Gdynia Obłuże** – baza kontenerowa, widok na tereny portowe, pracujące suwnice, dźwigi i statki.
- **Gdynia Stocznia** – pomnik Ofiar Grudnia '70.
- **Gdynia Śródmieście** – modernistyczna zabudowa ulicy Starowiejskiej oraz Domek Abrahama, plac Kaszubski (pomnik Antoniego Abrahama), ul. Świętojańska, budynek Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej z 1927 r. (ul. Waszyngtona), skwer Kościuszki i molo Południowe (m.in. okręt-muzeum ORP Błyskawica, statek-muzeum Dar Pomorza, Akwarium Gdyńskie, gdyńskie mariny), Muzeum Miasta Gdyni, Bulwar Nadmorski im. Feliksa Nowowiejskiego (Muzeum Marynarki Wojennej), plaża miejska przy bulwarze.
- **Gdynia Redłowo** – Centrum Nauki Experiment.
- **Gdynia Orłowo** – molo, Klif Orłowski, Domek Żeromskiego, promenada Królowej Marysienki (miejsce widokowe).
- **Gdynia Kolibki** – dwór z XIX w., park, grotta Marysienki (dawny punkt widokowy), Dąb Marysienki (liczy ok. 400 lat!), Jaskinia Śpiącego Szweda (!)

Wybrane atrakcje poza przebiegiem EuroVelo 10/13 w Gdyni

- **Gdynia Oksywie** – kameralny port rybacki z wyciągiem i punktem widokowym (ul. Osada Rybacka), bulwar oksywski (widok na torpedownię oksywską i w Babich Dołach), kościół św. Michała Archanioła (najstarszy w Gdyni i jeden z najstarszych na Pomorzu, ul. Płk. Dąbka).
- **Gdynia Śródmieście** – zabudowa modernistyczna ul. 10 Lutego, Kamienna Góra (przykłady dawnej zabudowy willowej z okresu międzywojennego, punkt widokowy przy krzyżu, kolejka linowo-terenowa), Muzeum Emigracji w budynku dawnego Dworca Morskiego z lat 30. XX w, ul. Polska.
- **Mały Kack** – zespół pałacowo-parkowy, pałac z XIX w. (obecnie hotel, ul. Folwarczna).
- **Kolibki** – wieża widokowa na Kaplicznej Górze (dojście ul. Spółdzielcza), schron kierowania ogniem i podstawy armat z II wojny światowej (w sąsiedztwie wieży widokowej), Adventure Park Kolibki Gdynia (ul. Bernadowska).
- **Kępa Redłowska** – pozostałości fortyfikacji z okresu powojennego 11 Baterii Artylerii Stałej (3 stanowiska ogniowe z armatami, garaże schrony amunicyjne, transzeje).

Molo Orłowo

Zobaczysz na trasie EuroVelo 10/13 w Sopocie

- **Potok Swelinia** – malownicza rzeczka płynąca wartkim strumieniem dnem głębokiego jaru. Uchodzi do morza na plaży, na granicy Sopotu i Gdyni.
- **Park Północny.**
- **Skwer Kuracyjny**, budynek słynnego Grand Hotelu z 1927 (początkowo Hotel Kasino a obecnie Sofitel Grand Sopot) r., Dom Zdrojowy, latarnia morska.
- **Molo z mariną** – najdłuższe molo spacerowe w Europie o długości ok. pół kilometra i turystyczna wizytówka miasta. Na końcu pomostu znajduje się marina na ponad 100 jachtów.
- **Park południowy** – kościół ewangelicko-augsburski z 1919 r., budynek dawnych łaźni południowych z 1907 r. w stylu skandynawskim.
- **Muzeum Sopotu** w okazałej willi Claasena z 1903 r.
- **Kameralna przystań** rybacka z mini-muzeum rybactwa.
- **Sopotcki Klub Żeglarski.**

Wybrane atrakcje poza przebiegiem EuroVelo 10/13 w Sopocie

- **Skansen Archeologiczny** – Grodzisko w Sopocie (ul. Haffnera).
- **ul. Bohaterów Monte Cassino (potocznie Monciak)** – najbardziej popularny trakt spacerowy w mieście, liczne restauracje, kawiarnie, bary, sklepy i galerie sztuki, w środkowej części ulicy słynny Krzywy Domek, a w górnej neogotycki kościół św. Jerzego.
- **Plac Przyjaciół Sopotu** – rozległy skwer łączący Monciak z Placem Zdrojowym i molo; dominantą architektoniczną jest tu Centrum Haffnera z restauracjami i kompleksem kin.
- **Dworek Sierakowskich** – XVIII-wieczny dwór, obecnie siedziba Towarzystwa Przyjaciół Sopotu i „serce” sopockiej kultury (ul. Czyżewskiego, boczna od Monciaka).
- **Opera Leśna (ul. Moniuszki)**, w okolicy punkty widokowe Strzeleckie Wzgórze i Łysa Góra (zimą funkcjonuje tu stok narciarski).
- **Goyki 3 Art. Inkubator** – placówka kultury mieszcząca się w urokliwym pałacyku z końca XIX w. otoczonym zabytkowym parkiem (ul. Goyki 3).

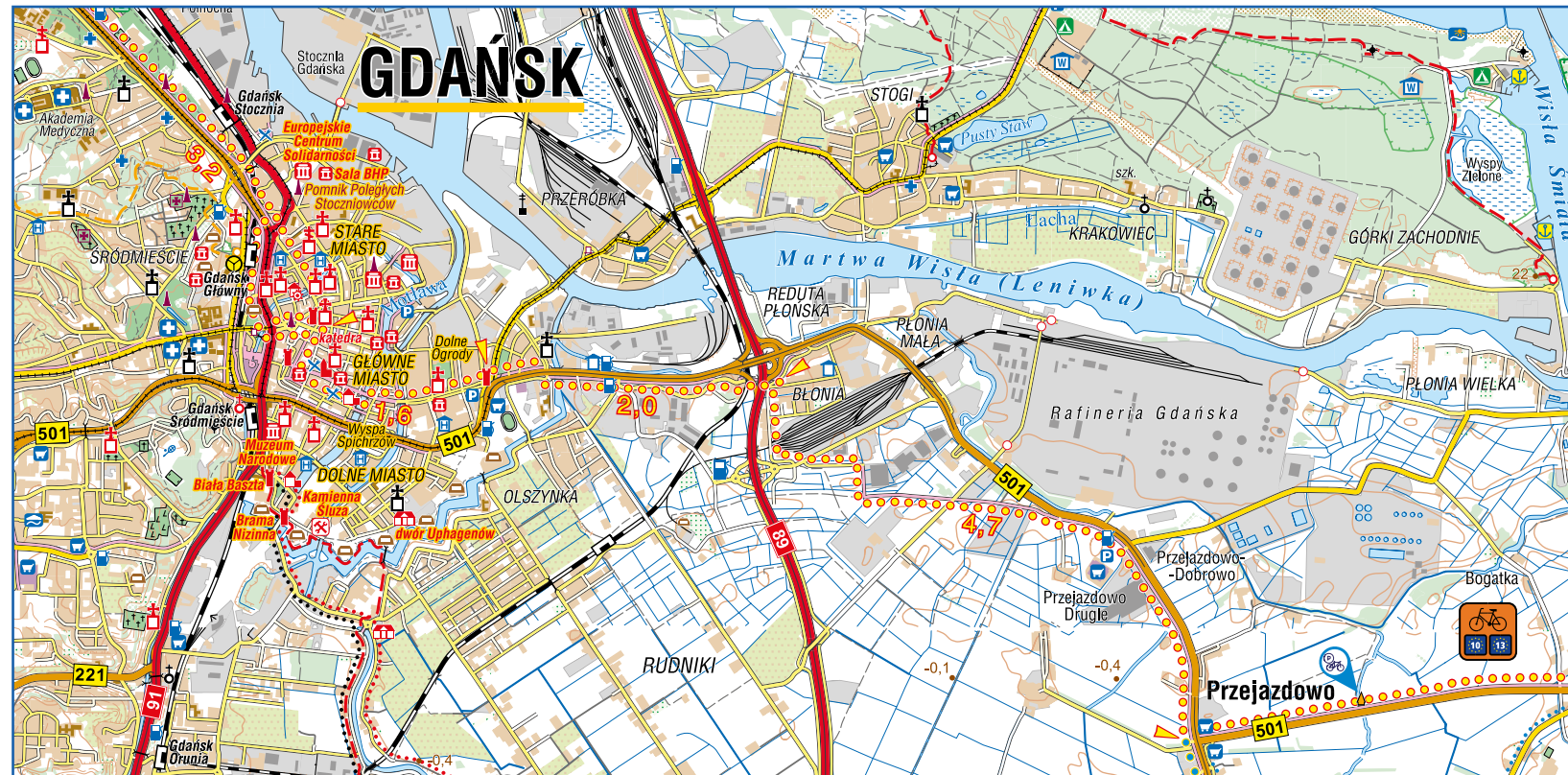

Molo w Sopocie

Zobaczysz na trasie i w najbliższej okolicy EuroVelo 10/13 w Gdańsku

- **Gdańsk Jelitkowo** – malownicze ujście Potoku Jelitkowskiego do morza.
- **Gdańsk Przymorze** – Park Prezydenta Ronalda Reagana, rozległy teren rekreacyjny i wypoczynkowy mieszkańców Gdańska.
- **Gdańsk Brzeźno** – drewniane moło liczące ponad 130 m długości, fortyfikacje z XIX i XX w. położone w nadmorskim parku im. J.J. Haffnera (Bateria Plażowa) oraz na zamkniętym terenie portowym (Bateria Portowa).
- **Młode Miasto** (w bliskiej odległości od przebiegu EuroVelo 10/13) – Europejskie Centrum Solidarności i Plac Solidarności z Pomnikiem Poległych Stoczniovców, historyczna sala BHP (miejsce podpisania Porozumień Sierpniowych), tereny Stoczni Cezarskiej z licznymi historycznymi obiektami, punkt widokowy Żuraw M3 (dawny dźwig stoczniowy!).
- **Stare Miasto** – neorenesansowy budynek, dworca PKP z 1900 r., gotyckie kościoły: św. Jakuba, św. Bartłomieja, św. Elżbiety, św. Józefa, św. Brygidy (dawna świątynia Solidarności), św. Katarzyny (najstarszy w Gdańsku – z XIII w., miejsce pochówku astronoma

Stocznia Gdańska i Europejskie Centrum Solidarności

Jana Heveliusza), Wielki Młyn – największy średnio-wieczny zakład przemysłowy w Europie – obecnie Muzeum Bursztynu, renesansowy Ratusz Starego Miasta, budynek Poczty Polskiej w czasach Wolnego Miasta Gdańska (obecnie muzeum) z Pomnikiem Obrońców Poczty Polskiej, Muzeum II Wojny Światowej.

■ **Główne Miasto** – Brama Wyżynna z XVI w. (niegdyś główny wjazd na Drogę Królewską – obecnie Pomorskie Centrum informacji Turystycznej, Katowina i Wieża Więzienna (gotycki Zespół Przedbramia ul. Długiej), Złota Brama z pocz. XVII w., barokowy Dom Uphagena (ul. Długa, obecnie oddział Muzeum Gdańska), Ratusz Głównego Miasta (gotycko-renesansowe dzieło architektury rangi światowej, obecnie siedziba główna Muzeum Gdańska, najcenniejsze jest wnętrze Sali Czerwonej z zespołem renesansowych obrazów na plafonie), Dwór Artusa (gotycko-renesansowa dawna siedziba bractw mieszczańskich, obecnie oddział Muzeum Gdańska), Fontanna Neptuna z XVII w. na Długim Targu, Brama Zielona z XVI w., gotyckie bramy wodne nad Motławą (Krowia, Chlebnicka, Mariacka, św. Ducha, Straganiarska oraz Żuraw – średniowieczny dźwig i brama), gotyckie kościoły: NMP (największa ceglana świątynia na świecie, wypełniona dziełami sztuki

gotyckiej renesansowej i barokowej w szczególności ołtarz główny z pocz. XVI w., zegar astronomiczny z II poł. XV w. czy rzeźba Piękną Madonny z I poł. XV w.), św. Mikołaja (jeden z najstarszych w Gdańsku, zachował się niemal w pełni zabytkowy wystrój), św. Jana (obecnie pełni funkcję centrum kultury, wewnątrz kilka elementów zabytkowego wystroju w tym unikalny, kamienny ołtarz główny z 1611 r.), barokowa Kaplica Królewska, manierystyczna Wielka Zbrojownia z 1609 r., ul. Mariacka (pełna kamienice ze słynnymi gdańskimi przedprożami, liczne sklepy i pracownie bursztyniarskie).

■ **Wyspa Spichrzów** – dawniej największa dzielnica portowych magazynów w Europie, na początku XIX w. było ich ponad 350. Obecnie w nowoczesnych budynkach nawiązujących do dawnych spichlerzy znajdują się restauracje i hotele. Do dzisiaj zachowało się jedynie kilka oryginalnych spichlerzy, część odbudowano w latach powojennych, lecz większość do dzieła ostatnich lat, w szczególności w północnej części wyspy. Na sąsiedniej wyspie Ołowiance znajdują się: autentyczny, renesansowy Spichlerz Królewski (obecnie hotel), Polska Filharmonia Bałtycka (budynek dawnej elektrowni), Narodowe Muzeum Morskie z cumującym przy nabrzeżu Statkiem – muzeum.

Długie Ogrody – gotycka Brama Stażewna otwierająca ul. Długie Ogrody, marina na ul. Szafarnia z oryginalnym XVII-wiecznym spichlerzem zwanym Nowa Pakownia lub Góra (obecnie hotel i browar), gotycki kościół św. Barbary, renesansowa Brama Żuławska zamykająca ul. Długie Ogrody (pierwotnie nazywała się Bramą Długich Ogrodów).

■ **Dolne Miasto** (w bliskiej odległości od przebiegu EuroVelo 10/13) - Dwór Uphagenów z 1800 r. wraz z przylegającym budynkiem dawnego szpitala z II poł. XIX w. (obecnie hotel) oraz neogotyckim kościołem NMP, pozostałości kilku nowożytnych bastionów, w tym dwa zachowane w pierwotnej wielkości (Żubr i św. Gertrudy).

■ **Stare Przedmieście** (w bliskiej odległości od przebiegu EuroVelo 10/13) - renesansowa Brama Nizinna, Kamienna Śluza (unikalny zabytek hydrotechniki z XVII w.), gotycka Baszta Biała i odkryte niedawno kazamaty Bastionu Wiebego (XVII w.) oraz relikty Baszty Nowej (XV w.) wkomponowane w nowoczesny parking kubaturowy, renesansowa Mała Zbrojownia, gotycki kościół św. Piotra i Pawła, późnogotycki zespół klasztorny franciszkanów (kościół św. Trójcy, kaplica św. Anny i dawny budynek klasztorny a obecnie siedziba Muzeum Narodowego - wśród zbiorów jeden z najcenniejszych obrazów w pol-

Przeprawa promowa przez Przekop Wisły

Śluza w Przegalinie

skich muzeach: gotycki tryptyk Sąd Ostateczny autorstwa niderlandzkiego malarza Hansa Memlinga.

■ **Wyspa Sobieszewska** - most nad Martwą Wisłą, bulwar spacerowy nad brzegiem rzeki, rezerwat przyrody: Ptasi Raj (u ujścia Wisły Śmiałej) i Mewia Łacha (u ujścia Przekopu Wisły) zaliczane do szczególnie cennych obszarów występowania ptactwa błotnego i wodnego w tej części Europy, śluza w Przegalinie z końca XIX w., przeprawa promowa w Świbnie (po drugiej stronie rzeki położone jest Mikoszewo), zbiornik wodny Kazimierz z punktem widokowym i wystawą multimedialną.

Propozycje innych wycieczek rowerowych

• **Gdańsk** posiada doskonale rozbudowaną sieć dróg rowerowych, uznawaną za jedną z najlepszych w kraju. Ze Śródmieścia (np. z dworca PKP) można zaplanować całonocne wycieczki po mieście i okolicy. Wybierając opcję miejską warto odwiedzić dzielnice, które nie są położone w sąsiedztwie trasy EuroVelo 10/13.

– **Oliwa** – katedra oliwska (bogaty wystrój wnętrza obfity w dzieła sztuki gotyckiej, renesansowej i barokowej) z parkiem i Pałacem Opatów (obecnie Muzeum Narodowe), kościół św. Jakuba, wzgórze

Pachołek z wieżą widokową (być może najpiękniejszy widok na Gdańsk i Zatokę Gdańską) – dojazd z dworca PKP Gdańsk Główny drogami rowerowymi przez al. Zwycięstwa, ul. Grunwaldzką do skrzyżowania z ul. Opata Jacka Rybińskiego (ok. 9 km),

– **Wrzeszcz** – Dolny Wrzeszcz z urokliwymi ulicami (Wajdeloty, Aldony, Grażyny, Konrada Wallenroda, Lelewela - dom rodzinny pisarza - noblisty Guentera Grassa), parkiem Kuźniczki, Placem Wybickiego z ławeczką Grassa, neogotyckim kościołem Najświętszego Serca Jezusowego i wieloma kameralnymi knajpkami i kawiarniami. Górny Wrzeszcz z okazałą willową zabudową (w szczególności ul. Jaśkowa Dolina), cerkwią prawosławną św. Mikołaja, neogotyckim kościołem garnizonowym św. Piotra i Pawła czy nowoczesnym osiedlem Garnizon na terenie za- bytkowego kompleksu koszar – dojazd z dworca PKP Gdańsk Główny do skrzyżowania ul. Grunwaldzkiej i ul. Dmowskiego (ok. 4 km - centrum dzielnicy, skąd łatwo dojechać do Dolnego jak i Górnego Wrzeszcza),

– **Westerplatte** – pomnik Obrońców Wybrzeża i pole bitwy na Westerplatte, w okolicy również Twierdza Wisłoujście (unikalny w skali Europy przykład twierdzy morskiej, obecnie oddział Muzeum Gdańsk) – dojazd drogami rowerowymi z dworca PKP tak jak EuroVelo 10/13 do Bramy Żuławskiej, następnie

ul. Siennicką na północ i dalej Majora Sucharskiego prosto na Westerplatte (ok. 10 km),

– **Trójmiejski Park Krajobrazowy** – leśny kompleks bezpośrednio graniczący z aglomeracją trójmiejską, obszar o szczególnych walorach krajobrazowych, będący zapleczem rekreacyjnym mieszkańców Trójmiasta – dojazd najlepiej z Gdańska Oliwy lub z Sopotu, ewentualnie z Wrzeszcza. Należy mieć jednak na uwadze, że park położony jest na wysoczyźnie i dojazd rowerem z miasta w większości przypadków prowadzi „pod górkę”. W samym parku znajdują się liczne drogi, ścieżki i dukty, którymi można poruszać się rowerem. Ukształtowanie terenu momentami nie różni się znacząco od obszarów górskich.

• **Gdynia** jest doskonałym punktem wypadowym na Kaszuby Północne (wykorzystując EuroVelo 10/13 w kierunku Kosakowa) lub północnej części Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego, który oferuje ogromną możliwość leśnych wycieczek, np.: nad jeziora Bieszkowice, Zawiat, Borowo, Wyspowo czy też na kalwarię wejherowską. Trzeba mieć na uwadze to, że Trójmiejski Park Krajobrazowy to obszar o dużych różnicach wzniesień.

• **Sopot** z racji położenia między Gdynią a Gdańskiem również jest dobrą bazą wypadową do Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego.

W drodze na Wyspę Sobieszewską

Trasa łącznikowa: Przejazdowo – Pruszcz Gdański

12
km

Logistyka

Pruszcz Gdański posiada połączenie kolejowe i zatrzymuje się tu większość pociągów IC, TLK i REGIO dojeżdżających do Gdańska.

Charakterystyka, przebieg, wskazówki

Odcinek o typowo komunikacyjnym charakterze, którego celem jest połączenie rowerowe Pruszcza Gdańskiego z EuroVelo 10/13, przebiega wzdłuż drogi wojewódzkiej 226 przez tereny gminy wiejskiej Pruszcz Gdański oraz miasta Pruszcz Gdański. Początkowy odcinek z Przejazdowa do Wiśliny prowadzi drogą pieszo-rowerową (ok. 4,5 km), dalej niestety należy jechać jezdnią wzdłuż ruchliwej drogi wojewódzkiej (ok. 4,2 km). W najbliższych latach planowane jest wykonanie tu asfaltowej drogi rowerowej. Ostatni fragment łącznika, już na terenie miasta Pruszcz Gdański, poprowadzony jest drogami rowerowymi z asfaltu lub kostki betonowej niezafowanej.

Możliwe utrudnienia

Odcinek wzdłuż drogi wojewódzkiej 226, gdzie na długości ponad 4 km ruch rowerowy odbywa się na jezdni, jest bez wątpienia bardzo niebezpieczny. Należy zachować szczególną uwagę, gdyż ilość pojazdów jest tu znaczna. Planuje się wykonanie na tym odcinku wysokiej jakości drogi rowerowej.

Faktoria w Pruszczu Gdańskim

Zobaczysz na trasie R9/R10 i w okolicy

- **Mokry Dwór (gm. Pruszcz Gdański)** – zrekonstruowany i funkcjonujący drewniany wiatrak paltrak, przystań kajakowa na Motławie.
- **Wiślina (gm. Pruszcz Gdański)** – drewniana dzwonnica z XVIII w.
- **Pruszcz Gdański** – budynki dawnej cukrowni z XIX w., faktoria handlowa (zrekonstruowana osada handlowa z czasów rzymskich pełniąca dzisiaj funkcje muzealne, kulturowe i edukacyjne), gotycki kościół Podwyższenia Krzyża Świętego.
- **Juszkowo (gm. Pruszcz Gdański, poza przebiegiem R9/R10)** – elektrownia wodna, przystań kajakowa.

Inne szlaki rowerowe i propozycje wycieczek

- Szlak kaszubsko-żuławski (kolor niebieski) – z Przywidza na Wyspę Sobieszewską.
- Szlak Motławski (kolor czerwony) – z Gdańska przez Żuławę Gdańską do Tczewa.

Etap 6: Jantar – Nowy Dwór Gdański – Elbląg

39 km

Most zwodzony w Tujsku

Logistyka

Niestety na ostatni odcinek EuroVelo 10/13 nie ma możliwości dojazdu koleją z terenu województwa pomorskiego. Można natomiast zaplanować pokonanie tego fragmentu trasy od strony Elbląga, który posiada połączenia kolejowe m.in. z Gdańskiem, Olsztynem czy Warszawą. Do granicy województwa pomorskiego na wysokości rzeki Nogat z dworca PKP w Elblągu jest ok. 15 km. W sezonie wakacyjnym z Nowego Dworu Gdańskiego kursuje wąskotorowa Żuławska Kolej Dojazdowa.

Charakterystyka, przebieg, wskazówki

Odcinek w całości prowadzi przez Żuławy (gm. Stegna i gm. Nowy Dwór Gdański), przybliżając walory kulturowe i krajobrazowe tego cennego i trochę niedocenianego obszaru. Szczególnie atrakcyjne są odcinki na wałach przeciwpowodziowych rzeki Tugi między Tujskiem a Nowym Dworem Gdańskim urozmaicone mostami zwodzonymi czy kameralnymi pomostami cumowniczymi. Gdzieniedzie zachowały się jeszcze stare żuławskie zagrody, kościoły czy zabytki hydro-

techniki. Dla wielu rowerzystów dobrą informacją zapewne będzie to, że w końcu „jest płasko”. Żuławy są bowiem obszarem depresyjnym i w zasadzie nie ma tu żadnych przewyższeń. Brakuje również terenów leśnych (oprócz Mierzei Wiślanej), więc ciężko jest znaleźć schronienie w cieniu w trakcie upalnych dni. Odkryty i płaski teren sprzyja jednak wiatrom, więc o ile latem może to być atut, to wczesną wiosną czy jesienią będzie uciążliwe. Na Żuławach nie ma rozbudowanej infrastruktury rowerowej a nawierzchnia trasy jest różnorodna. Ruch pojazdów na lokalnych drogach jest raczej niski, chociaż w sezonie niektóre z nich, zwłaszcza te w okolicy morza potrafią być zakorkowane. EuroVelo 10/13 wykorzystuje jednak drogi posiadające niewielkie natężenie ruchu pojazdów: Jantar – Rybina (ok. 9 km), Tujsk (ok.1,2 km), Kmiecin (ok.1,2 km). Blisko siedmiokilometrowy odcinek od Kmiecina do granicy z województwem warmińsko-mazurskim prowadzi pasem ruchu dla rowerów w ciągu dawnej drogi krajowej 7. Obecnie jest to droga niższej kategorii i ruch pojazdów jest tu na tyle niewielki,

że wydzielono po obu stronach bezpieczne pasy dla rowerów. Wariantem dojazdu do granicy województwa jest malowniczy fragment lokalnej drogi z Jazowej do Kępek. Odcinek o długości ponad 5 km wykorzystuje dawny wał przeciwpowodziowy wzdłuż rzeki Nogat. Ruch pojazdów jest tu znikomy, a walory krajobrazowe niezwykle. Koniec odcinka pomorskiego znajduje się na moście w Kępkach. Do Elbląga trasa prowadzi lokalnymi drogami i fragmentem wspomnianego pasa rowerowego wzdłuż dawnej drogi krajowej nr 7.

Dedykowane miejsca odpoczynku

- **Jantar** – teren rekreacyjny przy jeziorku obok skrzyżowania z drogą wojewódzką 501 (ul. Gdańska)

z drogą powiatową do Rybiny (wiata, ławostół, stojaki rowerowe, tablica informacyjna).

- **Rybina Marina** – teren przystani żeglarskiej nad Szarpawą (wiata, ławostół, stojaki rowerowe, tablica informacyjna).
- **Nowy Dwór Gdański Nad Tugą** – ul Portowa nad brzegiem rzeki (wiata, ławostół, stojaki rowerowe, zestaw naprawczy dla rowerów, tablica informacyjna).
- **Solnica** – nad brzegiem Kanału Izbowa Łacha (wiata, ławostół, stojaki rowerowe, tablica informacyjna).

Możliwe utrudnienia

Etap 7 EuroVelo 10/13 w kilku miejscach wykorzystuje drogi publiczne o niskim natężeniu ruchu pojazdów, co dla niektórych może jednak stanowić pewne utrudnienie. Zawsze na takich odcinkach należy zachować ostrożność. Jeśli chodzi o nawierzchnie to na wałach przeciwpowodziowych zastosowano specjalnie zaprojektowane płyty betonowe, które dostosowane są zarówno dla ruchu rowerowego jak i pojazdów rolniczych czy też obsługi przeciwpowodziowej. Nie jest to wprawdzie asfalt, ale jakość i ułożenie są na zadowalającym poziomie i nie ma powodów do narzekania. Przejazd przez Kmiecin może stanowić uciążliwość, gdyż jezdnia wykonana jest ze starego bruku. Na szczęście jest to tylko nieco ponad 1 km.

Dom podcieniowy w Żelichowie

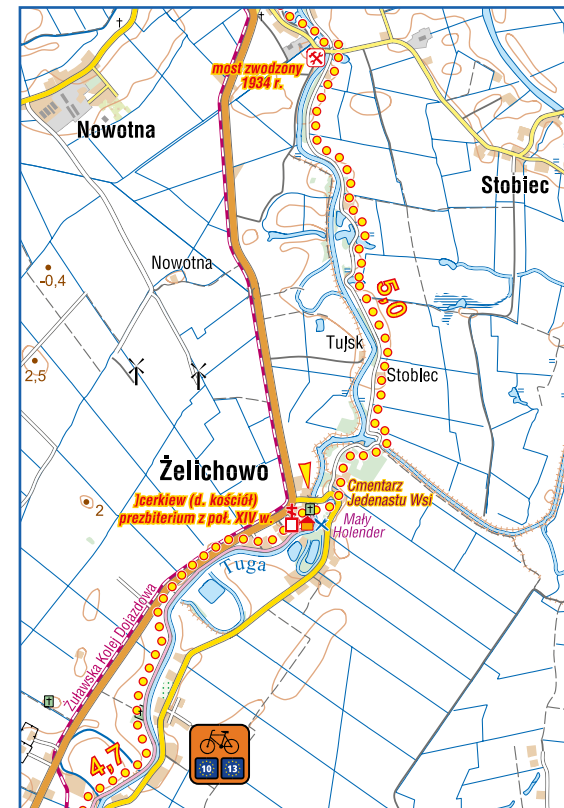

Zobaczysz na trasie Eurovelo 10/13 i w okolicy

- **Jantar (gm. Stegna)** – miejscowość wypoczynkowa nad morzem z dobrą bazą noclegową i gastronomiczną, szeroka i czysta plaża, kameralna przystań rybacka, mini zoo z atrakcjami dla dzieci.
- **Rybina (gm. Stegna)** – zespół zabytkowych obiektów hydrotechnicznych: dwa drogowe mosty zwodzone z lat 30. XX w i jeden obrotowy z 1906 r. przeznaczony dla ruchu kolejowego (jedyne most kolejowy w Polsce obracany ręcznie), w okolicy unikalna stacja pomp Chłodniewo z 1931 r., wyposażona w oryginalne urządzenia z czasów budowy i przystań żeglarska Pętli Żuławskiej.
- **Ostonka (gm. Nowy Dwór Gdański)** – zabytkowa stacja pomp wybudowana w czasie II wojny światowej w 1943 r., przystań żeglarska Pętli Żuławskiej.
- **Tujsk (g, Stegna)** – most zwodzony na rzece Tuga, w sąsiedztwie mała przystań żeglarska i kajakowa.
- **Marzęcino (gm. Nowy Dwór Gdański)** – ryglowy kościół z poł. XIX w. o oryginalnej sylwetce, zabytkowa śluza z 1884 r.

Wał Tugi

■ **Żelichowo (gm. Nowy Dwór Gdański)** – dom podcieniowy z gospodą żuławską Mały Holender, gotycki kościół z XIV w. – obecnie cerkiew grekokatolicka św. Mikołaja, cmentarz 11 wsi – lapidarium z odnalezionych elementów dawnych nagrobków z XVII-XIX w., przystań kajakowa z polem biwakowym (doskonałe miejsce na odpoczynek lub biwak).

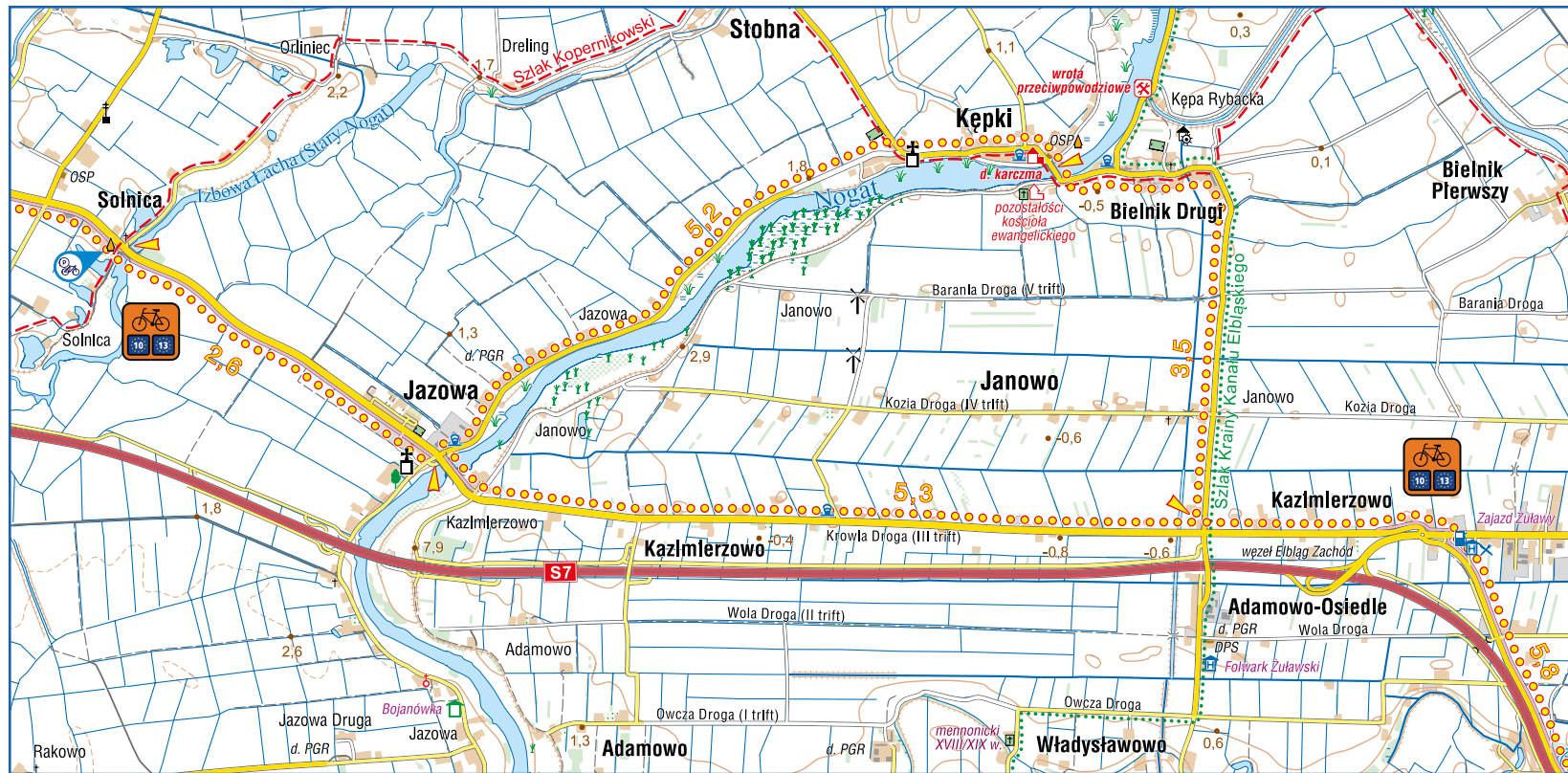
■ **Nowy Dwór Gdański** – most kolejowy nad Tugą (ul. Portowa), zwodzony most drogowy nad Tugą z 1936 r. (ul. Sikorskiego), Żuławski Park Historyczny (Muzeum Żuławskie) w budynku dawnej młczarni z pocz. XX w., Żuławska Kolej Dojazdowa (turystyczna kolejka wąskotorowa kursująca na linii Nowy Dwór Gdański – Stegna – Mikoszewo – Sztutowo), wieża ciśniń z 1909 r. (jedna z najstarszych budowli żelbetonowych w Europie).

■ **Kmiecin (gm. Nowy Dwór Gdański)** – gotycki kościół z drewnianą wieżą i charakterystycznym podcieniem zwanym sobotą, (unikalny element architektury sakralnej w Polsce północnej, popularny na podkarpaciu).

Kościół w Kmiecín

Inne szlaki rowerowe i propozycje wycieczek

- Szlak Mennonitów przebiegający przez żuławskie wsie, w których zachowały się obiekty dziedzictwa kulturowego mennonitów.
- Trasa rowerowa Nowy Dwór Gdański – Nowy Staw biegnie częściowo wzdłuż dawnej linii kolejki wą-

skotorowej (Nowy Dwór Gdański – Tuja), po drodze możemy zobaczyć kilka interesujących zabytków: domy podcieniowe (Orłowo, Tuja, Nowy Staw), gotycki kościół św. Jakuba w Tui, rynek w Nowym Stawie (neogotycki kościół ewangelicki – obecnie galeria sztuki i gotycki kościół św. Mateusza).

Miejsce postojowe dla rowerzystów w Solnicy niedaleko granicy województwa

Trasa łącznikowa: Jantar – Krynica Morska – Piaski

48 km

Droga rowerowa na Mierzei Wiślanej

Logistyka

Brak dojazdu koleją do początku odcinka lub jego końca. Najlepszym rozwiązaniem jest przejazd rowerem z Gdańska trasą EuroVelo 10/13 (patrz opis etapu 6) i w Jantarze jechać dalej na wschód. Na rozgałęzieniu EuroVelo 10/13 i trasy łącznikowej R10 istnieje stosowne oznakowanie. Wciąż trwają prace i rozmowy nad uruchomieniem autobusu rowerowego, który przewoziłby rowerzystów z Gdańska na Mierzeję Wiślaną. Istnieje też pomysł kursów z Nowego Dworu Gdańskiego. W sezonie wakacyjnym można skorzystać z wąskotorowej Żuławskiej Kolei Dojazdowej, która kursuje z Nowego Dworu Gdańskiego.

Charakterystyka, przebieg, wskazówki

Jest to odcinek łącznikowy nie tworzący trasy głównej EuroVelo 10/13. Przebiega przez gminy: Stegna, Sztutowo i Krynica Morska. Ze względu na dużą atrakcyjność turystyczną włączony został do syste-

mu tras międzynarodowych. Rozpoczyna się w Jantarze, w miejscu rozwidlenia trasy głównej EuroVelo 10/13, która prowadzi na południe do Nowego Dworu Gdańskiego. Jednak najlepiej jest rozszerzyć ten etap do Mikoszewa i potraktować wycieczkę wzdłuż Mierzei Wiślanej jako całość. Łącznie trasa od przeprawy promowej w Mikoszewie do granicy w Piaskach liczyć będzie wówczas niecałe 60 km. Niestety trzeba się liczyć z tym, że z Piasków należy wrócić do Jantara aby kontynuować wyprawę EuroVelo 10/13 w kierunku Nowego Dworu Gdańskiego. Przebieg łącznika R10 przez Mierzeję Wiślaną należy do najbardziej atrakcyjnych odcinków tras rowerowych w Polsce. Rowerzyści szczególnie doceniają fragment prowadzący od Przebrna do Krynicy, który biegnie blisko krawędzi klifu dochodzącego do plaży. Jest tu doskonały widok na Bałtyk. Duża część odcinka prowadzi przez las wygodną drogą o dobrej jakości nawierzchni szutrowej; między Jan-

tarem a Sztutowem, następnie od Kątów Rybackich do Krynicy i końcowy odcinek od wyjazdu z Krynicy do granicy państwowej w Piaskach. Trasa omija centrum Stegny od północy, jednak oznakowany został dogodny dojazd do miejscowości ul. Morską. Od ronda im. Jana Pawła II w Stegnie warto pojechać asfaltową drogą rowerową wzdłuż drogi wojewódzkiej 501 w kierunku Sztutowa, aby zwiedzić Muzeum Stutthof. Powrót na leśny odcinek R10 odbywa się specjalnie przygotowanym łącznikiem, znajdującym się 200 m na zachód od wjazdu do muzeum. Cała pętla została zaprojektowana z myślą o udostępnieniu dojazdu rowerem do Muzeum Stutthof oraz do cennego XVII-wiecznego kościoła przy rondzie

w Stegnie. Przez Sztutowo trasa prowadzi uliczkami w północnej części miejscowości i na wylocie w kierunku wschodnim dochodzi do drogi wojewódzkiej 501. Mijając Kąty Rybackie ponownie biegnie w głąb lasu. W Krynicy Morskiej szlak wykorzystuje nadmorską promenadę i fragment drogi rowerowej o unikalnej nawierzchni żywicznej. Trasa nie przebiega przez centrum Krynicy, lecz od promenady można się tam dostać niemal każdą prostopadłą ulicą. Poza Krynica, na odcinku leśnym do granicy Państwa w Piaskach jest już tylko nawierzchnia szutrowa. Należy pamiętać o obowiązkowym, pamiątkowym zdjęciu przy rogatkach na granicy.

Dedykowane miejsca odpoczynku

- Stegna – na odcinku leśnym w okolicy skrzyżowania ulic Brzozowej i Lipowej (wiata, stojaki rowerowe, ławostół, tablica informacyjna).
- Kąty Rybackie – na terenie parkingu leśnego przy drodze wojewódzkiej 501 przez wjazd do miejscowości (wiata, stojaki rowerowe, ławostół, tablica informacyjna).
- Przebrno – na odcinku leśnym przy samym klifie z widokiem na morze (wiata, stojaki rowerowe, ławostół, tablica informacyjna).

- Krynica Morska Góra Pirata – na odcinku leśnym w okolicy Góry Pirata i przystani rybackiej (wiata, stojaki rowerowe, ławostół, tablica informacyjna).
- Piaski Granica – na odcinku leśnym w okolicy przystani rybackiej, ok. 3 km od granicy państwowej (wiata, stojaki rowerowe, ławostół, tablica informacyjna).

Możliwe utrudnienia

Nie należy spodziewać się znaczących utrudnień. Trasa w większości prowadzi z dala od ruchu pojazdów. Jedynie odcinki w Sztutowie we fragmen-

tach wykorzystują uliczki z bardzo niskim natężeniem ruchu pojazdów. Łącznik do Stegny (ul. Morska) również prowadzi ruch rowerowy na zasadach ogólnych, lecz nie jest to trasa główna a jedynie dojazd do miejscowości. Na odcinkach wzdłuż drogi wojewódzkiej 501 w Sztutowie i Kątach Rybackich istnieją drogi rowerowe. Niedogodność może nastąpić w miejscu przekopu Mierzei Wiślanej między Skowronkami a Przebrnem, jednak wyznaczony objazd jest dobrze oznakowany. Należy jednak zachować ostrożność na krótkim odcinku drogi wojewódzkiej.

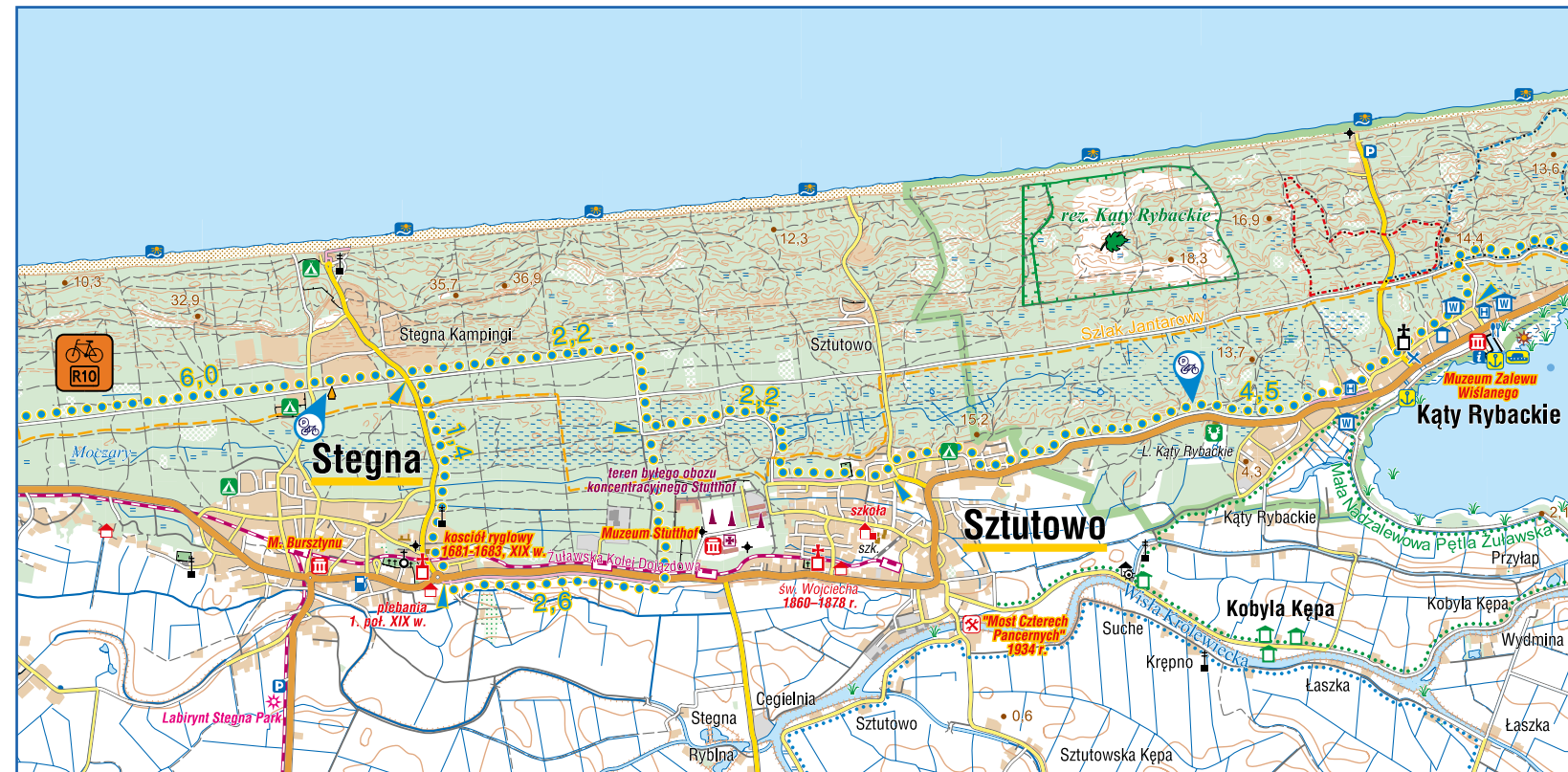

Urokliwy port w Kątach Rybackich

Zobaczysz na trasie R10 i w okolicy

- Stegna** – popularna nadmorska miejscowość letniskowa z bogatą infrastrukturą wypoczynkową, ryglowy kościół z XVII w. z cennym wystrojem (m.in. ołtarz główny, ambona, prospekt organowy i malowidło na stropie), przystań rybacka, muzeum bursztynu Bursztynowa Komnata.
- Sztutowo** – nadmorska miejscowość letniskowa, Muzeum Stutthof (były nazistowski obóz koncentracyjny), Most Czterech Pancernych na Wiśle Królewieckiej (obiekt grał w jednym z odcinków popularnego serialu).
- Kąty Rybackie (gm. Sztutowo)** – Muzeum Zalewu Wiślanego (oddział Narodowego Muzeum Morskiego), rezerwat przyrody Kąty Rybackie (ochronie podlega tu kolonia lęgowa kormoranów i czapli siwych).
- Przebrno (m. Krynica Morska)** – zachowane w lesie kamienie graniczne Wolnego Miasta Gdańska z 1919 r.

Krynica Morska

Droga rowerowa w Krynicy Morskiej

■ **Krynica Morska** – największa i najpopularniejsza miejscowość wypoczynkowa na Mierzei Wiślanej, bogata baza noclegowa, gastronomiczna i rozrywkowa, port morski z bazą pasażerską, jachtową i rybacką od strony Zalewu Wiślanego, mały port rybacki od strony Bałtyku, latarnia morska o charakterystycznej czerwonej wieży (udostępniona do zwiedzania), punkty widokowe na Górze Pirata i Wielbłądzim Garbie.

■ **Piaski (m. Krynica Morska)** – kameralna wieś letniskowa przy granicy z Rosją (obecnie część Krynicy Morskiej), urokliwy port rybacki i jachtowy od strony Zalewu Wiślanego oraz przystań rybacka od strony Bałtyku, w lesie zachował się ceglany budynek dawnej stacji ratownictwa morskiego.

Propozycje wycieczek rowerowych

Próba wyznaczenia dodatkowej wycieczki rowerowej na Mierzei Wiślanej od Kątów Rybackich w kierunku Piasków może okazać się trudna z uwagi na szerokość samej Mierzei, która w najwęższym miejscu ma tu ok. 700 (okolice Krynicy) a w najszerszym (okolice Przebrna) ok. 2 km. Inaczej jest na obszarze między Jantarem a Kątami Rybackimi, który tylko od strony północnej graniczy z morzem. Chociaż oprócz omawianych w przewodniku tras EuroVelo 10/13 i łącznika

R10 nie ma tu innych oznakowanych szlaków rowerowych, to istnieje możliwość zaplanowania krótkich wycieczek w rejon Zalewu Wiślanego wykorzystując lokalne drogi. Dobrą bazą wypadową może być Sztutowo, z którego można dojechać w pobliże ujścia Wisły Królewickiej lub Nogaty do Zalewu Wiślanego.

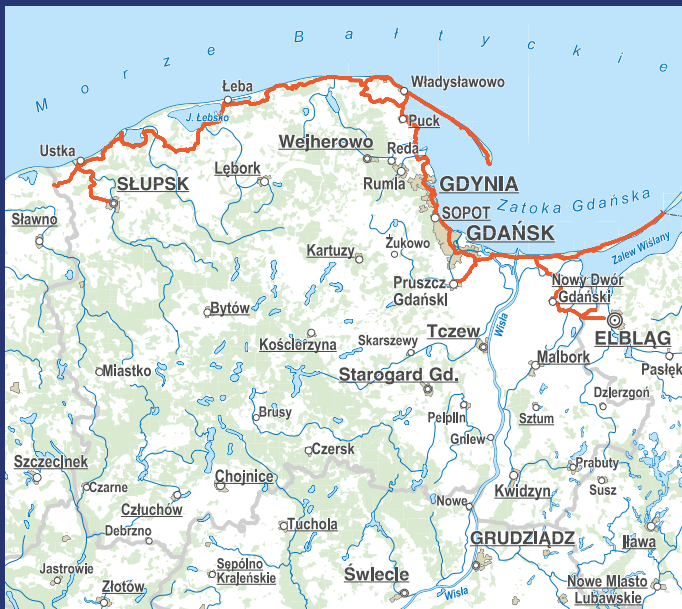
Przerwa w podróży w gorących Piaskach

NOTATKI

Pomorskie
Trasy
Rowerowe

Publikacja powstała w ramach przedsięwzięcia strategicznego
 „Pomorskie Trasy Rowerowe o znaczeniu międzynarodowym R10
 i Wiślana Trasa Rowerowa R9”
 koordynowanego przez Samorząd Województwa Pomorskiego.

Beneficjenci przedsięwzięcia:

Gmina Ustka, Miasto Ustka, Gmina Słupsk, Miasto Słupsk, Gmina Główny, Gmina Smoldzino, Miasto Łeba, Gmina Wicko, Nadleśnictwo Damnica, Nadleśnictwo Łębork, Powiat Słupski, Gmina Choczewo, Gmina Krokowa, Gmina Władysławowo, Gmina Jastarnia, Miasto Hel, Gmina Puck, Miasto Puck, Gmina Kosakowo, Miasto Gdynia, Miasto Sopot, Miasto Gdańsk, Gmina Pruszcz Gdański, Miasto Pruszcz Gdański, Gmina Cedry Wielkie, Gmina Suchy Dąb, Gmina Tczew, Miasto Tczew, Gmina Pelplin, Gmina Subkowy, Gmina Gniew, Gmina Stegna, Gmina Sztutowo, Miasto Krynica Morska, Gmina Nowy Dwór Gdański, Powiat Nowodworski, Gmina Ostaszewo, Gmina Lichnowy, Gmina Miłoradz, Miasto i Gmina Sztum, Gmina Ryjewo, Gmina Kwidzyn, Miasto Kwidzyn, Gmina Sadlinki

Fundusze Europejskie
 Program Regionalny

Rzeczpospolita Polska

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
 WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Unia Europejska
 Europejski Fundusz
 Rozwoju Regionalnego